

บทที่ 6

ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49

ในบทนี้จะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ 1. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 ระดับนโยบาย 2. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 ระดับโครงการ/งาน และ 3. การเชื่อมโยงผลระดับนโยบายกับผลระดับโครงการ/งาน

1. ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 ระดับนโยบาย

ในการประเมินผลสำเร็จระดับนโยบายนี้ มีประเด็นในการประเมินทั้งหมด 9 ประเด็น ตามเป้าประสงค์ระดับนโยบายที่ได้นำเสนอไปในบทที่ 3 กล่าวคือ (1.) ความพร้อมในการรับมือผลกระทบจากยุคการค้าเสรี จากการควบคุมพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิต เพื่อให้การผลิตสอดคล้องกับการตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ (2.) คุณภาพ (ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ) ของหอมแดงในจังหวัด (3.) ต้นทุนการผลิตหอมแดงในจังหวัด (4.) ภาระทางด้านต้นทุนการขนส่งของเกษตรกรปลูกหอมแดงในจังหวัด (5.) มูลค่าของผลผลิตหอมแดงในจังหวัด (6.) ความสมดุลของความต้องการซื้อและความต้องการขายหอมแดงในตลาดในพื้นที่ (7.) อุปทานส่วนเกินจากการสร้างตลาด ขยายตลาด และเพิ่มโอกาสทางการตลาด (8.) การเป็นหนี้ของระบบและการมีหนี้ที่เกินกำลังที่จะใช้คืนได้ของเกษตรกรปลูกหอมแดง และ (9.) การเกิดการสร้างสมและเรียนรู้วัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดงในจังหวัด ซึ่งสามารถนำเสนอผลการประเมินตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นในการประเมินที่ 1 ความพร้อมในการรับมือผลกระทบจากยุคการค้าเสรี จากการควบคุมพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิต เพื่อให้การผลิตสอดคล้องกับการตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ จำนวนพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิตเทียบกับปีที่ผ่านมา (เทียบกับปีต่อปี) ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ลดลงอย่าง

ต่อเนื่อง ระดับปานกลาง คือ ใกล้เคียงกัน(แตกต่างกันไม่เกิน 500 ไร่ / 1,000 ตัน) หรือมีทั้งปีที่เพิ่มและที่ลด และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าปี 2546 จังหวัดศรีสะเกษมีพื้นที่เพาะปลูกหอมแดง 20,263 ไร่ โดยที่มีผลผลิต 37,487 ตัน ปี 2547 มีพื้นที่เพาะปลูกหอมแดง 23,557 ไร่ โดยที่มีผลผลิต 49,558 ตัน ปี 2548 มีพื้นที่เพาะปลูกหอมแดง 22,614 ไร่ โดยที่มีผลผลิต 46,624 ตัน และปี 2549 มีพื้นที่เพาะปลูกหอมแดง 20,806 ไร่ โดยที่มีผลผลิต 47,188 ตัน ซึ่งจะเห็นว่าพื้นที่เพาะปลูกเทียบปีต่อปีตั้งแต่ 2546 ถึง 2549 เพิ่มขึ้น(3,294 ไร่) ลดลง(943 ไร่) และลดลง(1,808 ไร่) ตามลำดับ และผลผลิตเทียบปีต่อปีตั้งแต่ 2546 ถึง 2549 เพิ่มขึ้น(12,071 ตัน) ลดลง(2,934 ตัน) และไม่แตกต่าง(เพิ่มขึ้น 564 ตัน) ตามลำดับ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 2 คุณภาพ (ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ) ของหอมแดงในจังหวัด

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการยึดหลัก “5 ไม่” กล่าวคือ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมี ไม่ใช้สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ไม่ใช้สารเคมีกำจัดวัชพืช ไม่ใช้ฮอร์โมนกระตุ้นการเจริญเติบโตของพืช และไม่ใช้หัวพันธุ์ที่เกิดจาก GMO กับ “4 มี” กล่าวคือ มีการปรับโครงสร้างของดินด้วยปุ๋ยหมัก มีการเพิ่มธาตุอาหารให้แก่ดินด้วยปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสด มีการเติมจุลินทรีย์ท้องถิ่นที่มีประโยชน์ เช่น น้ำสกัดชีวภาพและปุ๋ยหมักชีวภาพ และมีการใช้วิธีผสมผสาน (หลักการเกษตรอินทรีย์) พร้อมๆ กับการมีผลผลิตหอมแดงที่ใหญ่ แห้ง แฉง มัน หรือ คอเล็ก ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 ของเกษตรกรปลูกหอมแดงยึดหลัก “5 ไม่” ตั้งแต่ 3 ใน 5 ขึ้นไป และ “4 มี” ตั้งแต่ 2 ใน 4 ขึ้นไป พร้อมๆ กับการมีผลผลิตหอมแดงที่ใหญ่ แห้ง แฉง มัน หรือ คอเล็ก ตั้งแต่ 3 ใน 5 ของมาตรฐานขึ้นไป ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 ของเกษตรกรปลูกหอมแดงยึดหลัก “5 ไม่” ตั้งแต่ 3 ใน 5 ขึ้นไป และ “4 มี” ตั้งแต่ 2 ใน 4 ขึ้นไป พร้อมๆ กับการมีผลผลิตหอมแดงที่ใหญ่ แห้ง แฉง มัน หรือ คอเล็ก ตั้งแต่ 3 ใน 5 ของมาตรฐานขึ้นไป และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเกษตรกรปลูกหอมแดงยึดหลัก “5 ไม่” ตั้งแต่ 3 ใน 5 ขึ้นไป และ “4 มี” ตั้งแต่ 2 ใน 4 ขึ้นไป พร้อมๆ กับการมีผลผลิตหอมแดงที่ใหญ่ แห้ง แฉง มัน หรือ คอเล็ก ตั้งแต่ 3 ใน 5 ของมาตรฐานขึ้นไป

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่า มีเพียงร้อยละ 11.4 ของเกษตรกรปลูกหอมแดงเท่านั้นที่ยึดหลัก “5 ไม่ว่าง” ตั้งแต่ 3 ใน 5 ขึ้นไป และ “4 มี” ตั้งแต่ 2 ใน 4 ขึ้นไป พร้อมๆ กับการมีผลผลิตหอมแดงที่ใหญ่แห่ง แดง มัน หรือ คอเล็ก ตั้งแต่ 3 ใน 5 ของมาตรฐาน ขึ้นไป โดยที่ส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 30.8 ยึดหลักเกษตรกรอินทรีย์ไม่เพียงพอตามเกณฑ์และมีผลผลิตหอมแดงที่มีคุณภาพไม่แน่นอน (บางปีผ่านหลายเกณฑ์มาตรฐานและบางปีตกหลายเกณฑ์มาตรฐาน) ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

ประเด็นในการประเมินที่ 3 ดันทุนการผลิตหอมแดงในจังหวัด

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ ดันทุนการผลิตเฉลี่ยของเกษตรกรปลูกหอมแดงทั้งจังหวัด (ที่มีการสำรวจ) เทียบกับปีเพาะปลูกที่ผ่านมา (เทียบปีต่อปี) ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 โดยพิจารณาร่วมกับดัชนีราคาผู้บริโภค (ภาวะเงินเฟ้อ) เฉลี่ยในแต่ละปี เพื่อสะท้อนค่าครองชีพ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ลดลงอย่างต่อเนื่อง ระดับปานกลาง คือ ใกล้เคียงกันหรือมีทั้งปีที่เพิ่มและที่ลด และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพบว่าปีเพาะปลูก 2546/47 เกษตรกรปลูกหอมแดงมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยอยู่ที่ 6.45 บาทต่อกิโลกรัม (ดัชนีราคาผู้บริโภคเฉลี่ยปี 2546 กับปี 2547 อยู่ที่ 2.3) ปีเพาะปลูก 2547/48 อยู่ที่ 7.95 บาทต่อกิโลกรัม (ดัชนีราคาผู้บริโภคเฉลี่ยปี 2547 กับปี 2548 อยู่ที่ 3.6) และปีเพาะปลูก 2548/49 อยู่ที่ 8.31 บาทต่อกิโลกรัม (ดัชนีราคาผู้บริโภคเฉลี่ยปี 2548 กับปี 2549 อยู่ที่ 4.6) ซึ่งเห็นชัดเจนว่าต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กันกับดัชนีราคาผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ดังนั้นเมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง เพราะว่าต้นทุนที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น จึงถือว่าต้นทุนสัมพันธ์ในแต่ละปีเพาะปลูกใกล้เคียงกัน

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีต้นทุนการผลิตลดลง ไม่แตกต่างจากเดิม และเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีเพาะปลูกที่ผ่านมา (เทียบปีต่อปี) ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 (พิจารณาร่วมกับค่าครองชีพด้วย) ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ลดลง ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างจากเดิม และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 45.8 มีต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีเพาะปลูกที่ผ่านมา ร้อยละ 45.5 มีต้นทุนการผลิตไม่แตกต่างจากเดิม และร้อยละ 8.6 มีต้นทุนการผลิตลดลง ดังนั้นเมื่อพิจารณาร่วมกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้นดังกล่าวไปแล้วจะพบว่าสามารถอธิบายได้เช่นเดียวกันว่าประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จระดับปานกลาง

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 4 ภาระทางด้านต้นทุนการขนส่งของเกษตรกรปลูกหอมแดงในจังหวัด

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (เฉพาะในกรณี ค่าใช้จ่ายในการนำผลผลิตหอมแดงไปขาย) ลดลงหรือไม่มีค่าใช้จ่ายด้านนี้เท่าเดิมหรือไม่แตกต่างจากที่ผ่านมา และเพิ่มขึ้น ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ลดลงหรือไม่มีค่าใช้จ่ายด้านนี้ ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่เท่าเดิมหรือไม่แตกต่างจากที่ผ่านมา และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา เกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 42.4 มีค่าใช้จ่ายในการขนส่ง (เฉพาะในกรณี ค่าใช้จ่ายในการนำผลผลิตหอมแดงไปขาย) เท่าเดิมหรือไม่แตกต่างจากที่ผ่านมา ร้อยละ 30.1 มีลดลงหรือไม่มีค่าใช้จ่ายด้านนี้ และร้อยละ 27.5 มีเพิ่มขึ้น ดังนั้นเมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 5 มูลค่าของผลผลิตหอมแดงในจังหวัด

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ ราคาขายผลผลิตหอมแดงแต่ละขนาดที่เกษตรกรได้รับ โดยเฉลี่ยในจังหวัดเทียบกับปีเพาะปลูกที่ผ่านมา (เทียบปีต่อปี) ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 โดยพิจารณาร่วมกับดัชนีราคาผู้บริโภคในช่วงเวลาเดียวกันของแต่ละปี (เดือนมกราคมถึงมีนาคม ซึ่งเป็นช่วงของการซื้อขายผลผลิตส่วนใหญ่) ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ระดับปานกลาง คือ ใกล้เคียงกันในแต่ละปีเพาะปลูก และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ลดลงอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพบว่าราคาขายผลผลิตหอมแดงแต่ละขนาดที่เกษตรกรได้รับโดยเฉลี่ยในจังหวัดในปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 เป็นดังตาราง

ตารางที่ 14 แสดงราคาขายผลผลิตหอมแดงแต่ละขนาดที่เกษตรกรได้รับโดยเฉลี่ยในจังหวัดศรีสะเกษ ปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 (หน่วยเป็นบาท/กิโลกรัม)

ปีเพาะปลูก \	ขนาด	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	กละ
2546/47		14.70	11.77	9.63	-
2547/48		13.64	11.01	8.41	10.51
2548/49		20.29	16.95	13.77	16.32

ที่มา: จากการสังเคราะห์ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

จากตารางจะเห็นว่าราคาขายผลผลิตหอมแดงที่เกษตรกรขายได้ในปีเพาะปลูก 2547/48 เทียบกับปีเพาะปลูก 2546/47 ลดลงในทุกขนาด ในขณะที่ดัชนีราคาผู้บริโภคเดือนมกราคมถึงมีนาคมปี 2548 (อยู่ที่ 2.8) เพิ่มขึ้นจากปี 2547 (อยู่ที่ 1.9) คิดเป็น 0.9 ซึ่งให้ความหมายของข้อมูลได้ว่า ในขณะที่ค่าครองชีพสูงขึ้น แต่เกษตรกรกลับขายผลผลิตได้ในราคาที่ต่ำลง ในขณะเดียวกัน แม้ว่าราคาขายผลผลิตหอมแดงที่เกษตรกรขายได้ในปีเพาะปลูก 2548/49 เทียบกับปีเพาะปลูก 2546/47 และ 2547/48 แล้วจะเพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากในทุกขนาด แต่พบว่าดัชนีราคาผู้บริโภคเดือนมกราคมถึงมีนาคมปี 2549 (อยู่ที่ 5.7) ก็เพิ่มขึ้นจากปี 2548 (อยู่ที่ 2.8) เป็นอย่างมาก (คิดเป็น 2.9 หรือ มากกว่าร้อยละ 50) เช่นเดียวกัน ซึ่งให้ความหมายของข้อมูลได้ว่า ในเวลาที่ราคาขายเพิ่มขึ้นมากแต่ค่าครองชีพก็เพิ่มขึ้นมากเช่นเดียวกัน ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จล้มเหลว เพราะว่าเมื่อพิจารณาราคาขายเทียบกับค่าครองชีพแล้วพบว่าราคาขายสัมพัทธ์ในแต่ละปีเพาะปลูกนั้นลดลง

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ ประสิทธิภาพของกลุ่มที่มีการแปรรูปและ/หรือหีบห่อผลผลิตหอมแดงเกี่ยวกับมูลค่าเพิ่มจากการขายผลผลิตหอมแดงที่นำไปแปรรูปและ/หรือหีบห่อ ก่อน ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ สามารถเพิ่มมูลค่าได้อย่างแท้จริง ระดับปานกลาง คือ ไม่แตกต่าง และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ การขายผลผลิตโดยไม่แปรรูปและ/หรือหีบห่อมีมูลค่าสูงกว่า

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชนที่มีการแปรรูปผลผลิตหอมแดง คือ ตำบลบึงบอน (ข้าวเกรียบหอมแดง) ตำบลละทาย (น้ำพริกเผา) และตำบลภูเงิน (ส้มผัก) รวมถึงการสอบถามเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ทำการมัดจุกหอมก่อนขาย(ถือเป็นการหีบห่อ) ซึ่งในปัจจุบันมีอยู่เพียงร้อยละ 24 เท่านั้น (ส่วนใหญ่เอาลงจากฉางขายเลย แล้วไปรับจ้างมัดจุกหอมจากพ่อค้าที่หลังกล่าวคือ เปลี่ยนจากการเป็นผู้ประกอบการมาเป็นลูกจ้าง) มีข้อค้นพบดังนี้

(1.) พบว่ากลุ่มที่มีการแปรรูปผลผลิตหอมแดงมีประสบการณ์ร่วมกันว่ากำไรจากการขายผลผลิตหอมแดงที่นำไปแปรรูปก่อนนั้นมากกว่าเมื่อเทียบกับกำไรจากการขายผลผลิตหอมแดงที่ไม่มีการแปรรูป ซึ่งดูเหมือนว่าจะสะท้อนว่าแนวทางการส่งเสริมการแปรรูปเป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้อย่างแท้จริง

อย่างไรก็ตาม ได้พบว่าการแปรรูปหอมแดงแม้จะเพิ่มกำไรจากผลผลิตหอมแดงได้ดังกล่าว แต่กลุ่มที่มีการแปรรูปล้วนมีประสบการณ์ร่วมกันว่ามีปัญหาด้านการตลาด (ตลาดซื้อขาดและการขายขาดตลาดเป็นไปอย่างจำกัด) แม้ว่าจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาส่งเสริมก็ตาม (โดยเฉพาะหลังจากพัฒนาไปเป็น OTOP) แต่ก็เป็นเพียงการให้เงินเป็นก้อนไม่มีการส่งเสริมอย่างเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องแต่อย่างใด นอกจากนี้ พบว่าหอมแดงที่เป็นวัตถุดิบในการแปรรูปถ้าเทียบกับสัดส่วนหอมแดงที่มีการผลิตในชุมชนแล้วนั้น ในบางกรณี นั่นคือ การผลิตข้าวเกรียบหอมแดงในตำบลบึงบอน และการทำน้ำพริกเผาในตำบลละทาย กล่าวได้ว่าน้อยกว่า 1 ใน 10 เลยทีเดียว รวมทั้ง สมาชิกในชุมชนที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกลุ่มแปรรูปนั้นก็ยังมีจำนวนน้อยมากหากจะเทียบเป็นสัดส่วนต่อจำนวนทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่าแนวทางการส่งเสริมการแปรรูปที่เป็นอยู่นี้เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้อย่างแท้จริง

(2.) พบว่าเกษตรกรที่มีการมัดจุกหอมแดงก่อนขาย (หีบห่อ) ได้กำไรจากการขายผลผลิตหอมแดงที่มัดจุกก่อนขายนั้นมากกว่าเมื่อเทียบกับกำไรจากการขายหอมแดงที่ไม่มัดจุก ซึ่งดูเหมือนว่าจะสะท้อนว่าแนวทางการส่งเสริมการหีบห่อเป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้อย่างแท้จริง

กระนั้นก็ดี เกษตรกรได้สะท้อนข้อมูลว่า ถึงแม้การมัดจุกหอมจะทำให้ได้ราคาดีขึ้นเมื่อพิจารณาราคาต่อกิโลกรัม แต่หอมที่มัดจุกจะได้น้ำหนักเบาลง และยังใช้เวลานานในการมัดจุกหอมยิ่งจะแห้งและเบาลงเท่านั้น เช่นนี้ ในท้ายที่สุดราคารวมทั้งแปลงที่ขายได้ก็จะไม่แตกต่างกันนัก รวมถึงการใช้เวลาไปกับการมัดจุกอาจจะทำให้เสียโอกาสในช่วงเวลาที่ราคาดีไปได้ เนื่องจากในสถานการณ์ที่ราคาผันผวน การเสียโอกาสเกิดขึ้นได้แก่ข้ามคืน (เกษตรกรเล่าว่าราคาผันผวนข้ามคืนต่างกันถึง 10 บาทเคยเกิดขึ้นมาแล้ว) นอกเหนือจากนั้น การไปรับจ้างมัดจุกกับพ่อค้าใน

ภายหลัง ยังได้รายได้เสริมกิโลกรัมละ 1-2 บาทอีกด้วย จึงเป็นการตัดสินใจที่คุ้มค่ากว่าสำหรับเกษตรกรจำนวนมากที่จะขายโดยไม่มัดजूกทั้งที่รู้ว่าจะได้ราคาที่ดีกว่า แล้วเอาเวลาในการมัดजूกผลผลิตของตนเองไปรับจ้างมัดजूกกับพ่อค้าเป็นรายได้เสริมที่หลัง ด้วยเหตุนี้ จึงไม่สามารถกล่าวได้ว่าแนวทางการส่งเสริมการหีบห่อที่เป็นอยู่นี้เป็นแนวทางที่ช่วยเพิ่มมูลค่าของผลผลิตได้อย่างแท้จริง

ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จแค่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้มีทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จเล็กน้อยคือ มิติราคาขายผลผลิตหอมแดงแต่ละขนาดที่เกษตรกรได้รับ โดยเฉลี่ยในจังหวัดเทียบปีต่อปี ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 เมื่อพิจารณาพร้อมกับดัชนีราคาผู้บริโภค และมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง กล่าวคือ มิติประสบการณ์ของกลุ่มที่มีการแปรรูปและ/หรือหีบห่อผลผลิตหอมแดงเกี่ยวกับมูลค่าเพิ่มจากการขายผลผลิตหอมแดงที่นำไปแปรรูปและ/หรือหีบห่อก่อน ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา

ประเด็นในการประเมินที่ 6 ความสมดุลของความต้องการซื้อและความต้องการขายหอมแดงในตลาดในพื้นที่

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ราคาซื้อขายหอมแดงเฉลี่ยในช่วงเดือนที่มีการซื้อขายกันมาก (สะท้อนระดับความผันผวนของราคาซื้อขาย อันบ่งบอกถึงความสมดุลมากหรือน้อย (ไม่สมดุล) ของความต้องการซื้อและความต้องการขายหอมแดง) ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ราคาซื้อขายเฉลี่ย ไม่มีที่แตกต่างกันมากเกินไปในแต่ละขนาด (ไม่ผันผวนมาก) ระดับปานกลาง คือ ราคาซื้อขายเฉลี่ยมีที่แตกต่างกันเกินหนึ่งเท่าแต่ไม่มีที่แตกต่างกันเกินสองเท่าในแต่ละขนาด (ผันผวนพอสมควร) และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ราคาซื้อขายเฉลี่ยมีที่แตกต่างกันเกินสองเท่าในแต่ละขนาด (ผันผวนมาก)

ทั้งนี้ จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพบว่าราคาซื้อขายหอมแดงเฉลี่ยในช่วงเดือนที่มีการซื้อขายกันมาก ซึ่งสะท้อนระดับความผันผวนของราคาซื้อขาย ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมาเป็นดังตาราง

ตารางที่ 15 ราคาซื้อขายหอมแดงเฉลี่ยในช่วงเดือนที่มีการซื้อขายกันมากในจังหวัด
ศรีสะเกษ ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา (หน่วยเป็นบาท/กิโลกรัม)

เดือน/ปี	ขนาด	ขนาดใหญ่	ขนาดกลาง	ขนาดเล็ก	กละ
พ.ย.2546		25.00	20.00	16.00	-
ธ.ค.2546		21.89	16.68	13.63	-
ม.ค.2547		10.95	9.50	8.50	-
ก.พ.2547		7.43	5.93	5.18	-
มี.ค.2547		8.25	6.75	4.82	-
พ.ย.2547		16.91	13.45	9.64	12.50
ธ.ค.2547		14.30	12.15	9.40	11.00
ม.ค.2548		15.05	11.50	9.65	11.58
ก.พ.2548		10.95	8.95	6.84	8.95
มี.ค.2548		11.00	9.00	6.50	9.00
พ.ย.2548		25.00	20.00	15.00	18.00
ธ.ค.2548		17.60	14.25	11.60	15.70
ม.ค.2549		18.33	15.96	13.38	15.29
ก.พ.2549		19.43	16.93	13.50	15.54
มี.ค.2549		21.08	17.62	15.35	17.08

ที่มา: จากการสังเคราะห์ข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่าถึงแม้ราคาซื้อขายในภาพรวมปีเพาะปลูก 2547/48 และ 2548/49 ไม่แตกต่างกันมากนัก กล่าวคือ มากที่สุดระหว่างเดือนต่อเดือนไม่เกิน 7-8 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นภาวะปกติของตลาดพืชชนิดนี้อยู่แล้ว แต่ในปีเพาะปลูก 2546/47 นั้นราคาการซื้อขายผลผลิตหอมแดงถือว่าผันผวนมาก กระทั่งว่ามีบางเดือนต่างกันมากถึง 3 เท่า (เดือนพฤศจิกายนปี 2546 กับเดือนกุมภาพันธ์ปี 2547)

ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จเหลว หากแต่จะเห็นว่ามีการพัฒนาการจัดการปัญหาที่ดี เพราะพิจารณาแนวโน้มในตารางข้างต้นแล้วพบว่าราคาผันผวนน้อยลงเรื่อยๆ (อนึ่ง โดยธรรมชาติของกลไกตลาดพืชผลทางการเกษตรแล้ว ความผันผวนขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการทั้งที่ภาครัฐคุมได้

และไม่ได้ ในการประเมินจึงไม่อาจกล่าวโทษหรือยกยอภาครัฐ โดยการละเลยที่จะตระหนักในธรรมชาติดังกล่าวนั้นไปได้แต่อย่างใด)

ประเด็นในการประเมินที่ 7 อุปทานส่วนเกินจากการสร้างตลาด ขยายตลาด และเพิ่มโอกาสทางการตลาด

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีผลผลิตหอมแดงที่เน่าเสียจากการขายไม่ได้ หรือ ต้องขายในราคาต่ำกว่าราคาตลาดเป็นอย่างมาก (ต่ำกว่าราคาที่เกษตรกรปลูกหอมแดงทั่วไปขายได้มากกว่าหรือใกล้เคียงหนึ่งเท่า) ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ไม่มีหรือมี โดยที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่มี โดยที่ไม่ได้ลดลงหรือแตกต่างกันระหว่างปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่มี โดยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปีเพาะปลูก 2546/47-48/49

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 56.7 ไม่มีผลผลิตหอมแดงที่เน่าเสียจากการขายไม่ได้หรือต้องขายในราคาต่ำกว่าราคาตลาดเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ต่ำกว่าราคาที่เกษตรกรปลูกหอมแดงทั่วไปขายได้มากกว่าหรือใกล้เคียงหนึ่งเท่า หรือมี โดยที่ลดลงอย่างต่อเนื่องจากปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ร้อยละ 33.3 มี โดยที่ไม่ได้ลดลงหรือแตกต่างกันระหว่างปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 และร้อยละ 10 มี โดยที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จ ในระดับสูง

ประเด็นในการประเมินที่ 8 การเป็นหนี้ในระบบและการมีหนี้ที่เกินกำลังที่จะใช้คืนได้ของเกษตรกรปลูกหอมแดง

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีหนี้ในระบบตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546 เป็นต้นมาลดลง เท่าเดิม และเพิ่มขึ้น รวมถึงที่ไม่มีหนี้ในระบบเลย ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ส่วนใหญ่มีหนี้ในระบบลดลงหรือไม่มีหนี้ในระบบเลย ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่มีหนี้ในระบบเท่าเดิม และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่มีหนี้ในระบบเพิ่มขึ้น

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 53.1 มีหนี้ในระบบลดลงหรือไม่มีหนี้ในระบบเลย ร้อยละ 25.2 มีหนี้ในระบบเท่าเดิม และร้อยละ

21.7 มีพื้นที่นอกระบบเพิ่มขึ้น ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้ว สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ไม่มีหนี้ที่ถ้าไม่ก่อนี้ใหม่เพื่อใช้หนี้เก่าจะไม่สามารถใช้คืนได้ในเวลาที่กำหนดให้ชำระหนี้ ที่มีหนี้ลักษณะดังกล่าว และมีหนี้ที่ไม่สามารถใช้คืนได้ตามกำหนด ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ไม่มีหนี้ที่ถ้าไม่ก่อนี้ใหม่เพื่อใช้หนี้เก่าจะไม่สามารถใช้คืนได้ในเวลาที่กำหนดให้ชำระหนี้ ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่มีหนี้ที่ต้องก่อนี้ใหม่ใช้หนี้เก่าแต่ก็ยังสามารถใช้คืนได้ตามกำหนด และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่มีหนี้ที่ไม่สามารถใช้คืนได้ตามกำหนด

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546 เป็นต้นมา เกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 53 ไม่มีหนี้ที่ถ้าไม่ก่อนี้ใหม่เพื่อใช้หนี้เก่าจะไม่สามารถใช้คืนได้ในเวลาที่กำหนดให้ชำระหนี้ ร้อยละ 34 มีหนี้ลักษณะดังกล่าว และร้อยละ 13 มีหนี้ที่ไม่สามารถใช้คืนได้ตามกำหนด ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง แต่จะสังเกตได้ว่าตัวเลขร้อยละ 34 และ 13 เป็นตัวเลขที่จะต้องให้ความตระหนักเป็นอย่างยิ่ง

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

ประเด็นในการประเมินที่ 9 การเกิดการสร้างสมและเรียนรู้นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดงในจังหวัด

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ การมีหรือไม่มีการสร้างสมนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆซึ่งสามารถระบุได้อย่างชัดเจนขึ้น รวมทั้งการนำไปสู่การพัฒนาอย่างจริงจัง หลังปี 2546 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มีการสร้างสมนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆซึ่งสามารถระบุได้อย่างชัดเจนขึ้น และมีการนำไปสู่การพัฒนาอย่างจริงจัง ระดับปานกลาง คือ มีการสร้างสมนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆซึ่งสามารถระบุได้อย่างชัดเจนขึ้น แต่ไม่นำไปสู่การพัฒนาอย่างจริงจัง ระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ไม่มีการสร้างสมนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆซึ่งสามารถระบุได้อย่างชัดเจนขึ้น

ทั้งนี้ จากข้อมูลศูนย์วิจัยพืชสวน จังหวัดศรีสะเกษพบว่ามีกรณีวิจัยที่เป็นนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆ หลังปี 2546 ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดงในจังหวัด อยู่ 5 เรื่อง ดังนี้

- (1.) การสร้างและกำหนดมาตรฐานคุณภาพเฉพาะของพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ
- (2.) เทคโนโลยีชีวภาพเพื่อการปรับปรุงพันธุ์ ขยายพันธุ์ และพิสูจน์พันธุ์
- (3.) การวิจัยเกษตรอินทรีย์เพื่อรองรับแหล่งผลิต ผลผลิต และปัจจัยการผลิต
- (4.) การศึกษาและพัฒนาเกษตรอินทรีย์
- (5.) การศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ

อนึ่ง มีการนำผลการวิจัยไปสู่การพัฒนาอย่างจริงจังอยู่ 3 ประเด็น คือ

(1.) การส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติในแปลงที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP.) ซึ่งต้องเริ่มต้นจากการสร้างและกำหนดมาตรฐานคุณภาพก่อน ดังจะเห็นจากการจัดทำโครงการส่งเสริมกระบวนการผลิตที่จะนำไปสู่คุณภาพดังกล่าว คือ โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร(รวมหอมแดง) และโครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยระดับมาตรฐานเพื่อการส่งออก(รวมหอมแดง) ซึ่งมีการสุ่มตรวจสอบคุณภาพ รวมทั้งแจกคู่มือการปฏิบัติในแปลง และแผ่นพับ “GAP พืช” ให้เกษตรกร

(2.) การส่งเสริมวิธีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นที่แล้วด้วย ดังจะเห็นจากการจัดทำโครงการส่งเสริมการผลิตหอมแดงปลอดภัยจากสารพิษ ภายใต้แผนงานหลักของจังหวัด คือ “เกษตรอินทรีย์ วิถีศรีสะเกษ” ซึ่งมีการประชาสัมพันธ์ จัดอบรม ทำแปลงตัวอย่างหรือแปลงเรียนรู้ ออกใบรับรองแปลงปลอดสารพิษ และสนับสนุนการสร้างโรงปุ๋ย (อินทรีย์อัดเม็ด) ในชุมชน

(3.) การส่งเสริมการเพาะปลูกหอมแดงด้วยเมล็ด ซึ่งมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่ได้รับความนิยมนัก เนื่องจาก แม้จะช่วยลดต้นทุนการผลิตได้แต่เกษตรกรก็ต้องเพิ่มความใส่ใจในการดูแลผลผลิตมากขึ้น รวมทั้ง มีปัญหาสำคัญคือศูนย์วิจัยพืชสวนไม่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ได้เพียงพอกับจำนวนเกษตรกรปลูกหอมแดง ทำให้หลายคนยังไม่มีโอกาสได้ทดลองเพาะปลูกด้วยเมล็ดดังกล่าว

จากข้างต้นจะเห็นว่าโดยสรุปแล้วหลังปี 2546 เป็นต้นมา มีทั้งการสร้างสมนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆ เพื่อการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดงในจังหวัดซึ่งสามารถระบุได้อย่างชัดเจนขึ้น และการนำไปสู่การพัฒนาอย่างจริงจัง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตาม

ตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ การเกิดหรือไม่เกิดกระบวนการถ่ายทอด/เรียนรู้นวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆต่างๆอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ (1.) มีหน่วยงานรับผิดชอบ (2.) มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานต่างๆและเกษตรกรปลูกหอมแดง (เช่น เกษตรกรปลูกหอมแดงที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน) (3.) มีการจัดเวทีสาธารณะเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ (4.) มีโครงการที่หนุนเสริม หลังปี 2546 เป็นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ เกิดทั้ง 4 ประการ ระดับปานกลาง คือ เกิดตั้งแต่ 2 ใน 4 ประการขึ้นไป และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดประการเดียวหรือไม่เกิดเลย

ทั้งนี้ จากข้อมูลสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษพบว่ามีหน่วยงานรับผิดชอบในการถ่ายทอด/เรียนรู้นวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆต่างๆชัดเจน คือ สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอ และศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล โดยมีหน่วยงานสนับสนุนสำคัญคือ ศูนย์วิจัยพืชสวน (การจัดส่งวิทยากรเข้าร่วมถ่ายทอดความรู้เมื่อมีการจัดอบรม) รวมทั้ง มีโครงการที่หนุนเสริมหลายโครงการดังที่ได้กล่าวไปแล้วในประเด็นที่ผ่านมา หากแต่ยังไม่มีการสร้างและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างหน่วยงานต่างๆและเกษตรกรปลูกหอมแดงที่จริงจัง ด้วยเหตุผลประการสำคัญคือ การรวมกลุ่มของเกษตรกรปลูกหอมแดงมีน้อยมาก รวมถึงยังไม่มีการจัดเวทีสาธารณะเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ แม้ว่าสำนักงานเกษตรจังหวัดจะพยายามลงพื้นที่จัด “โรงเรียนเกษตรกร” ก็ตาม แต่ก็เพิ่งเริ่มต้นในต้นปี 2549 นี้เอง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้มีทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับสูง กล่าวคือ มิติการสร้างสมนวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆซึ่งสามารถระบุได้อย่างชัดเจนขึ้น รวมทั้งการนำไปสู่การพัฒนาอย่างจริงจัง และมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง กล่าวคือ มิติการเกิดกระบวนการถ่ายทอด/เรียนรู้นวัตกรรมหรือองค์ความรู้ใหม่ๆต่างๆอย่างเป็นระบบ

2.ผลสำเร็จของนโยบายการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ ปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 ระดับโครงการ/งาน

ในการประเมินผลสำเร็จระดับโครงการ/งานนี้ แบ่งการประเมินออกเป็น 3 ด้าน ตามการแบ่งประเภทของโครงการ/งานที่ได้นำเสนอไปในบทที่ 3 กล่าวคือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และทั้งด้านการผลิตและการตลาด

ด้านการผลิต

ในการประเมินผลสำเร็จระดับโครงการ/งานด้านการผลิตนี้ มีโครงการ/งานที่นำมาประเมินทั้งหมด 6 โครงการ/งาน กล่าวคือ (1.) การเตือนเกษตรกรปลูกหอมแดงให้ตระหนักว่าอาจจะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า จึงไม่ควรเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกและเพาะปลูกในพื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำ ส่วนเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ปลูกพืชอย่างอื่นอยู่ไม่ควรหันมาปลูกหอมแดง (2.) การรณรงค์ให้เพาะและเก็บพันธุ์หอมแดงไว้ปลูกเอง เพื่อลดต้นทุนจากการซื้อหัวพันธุ์ (3.) การรณรงค์ให้ซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่ม (4.) การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร (ทั้งหมด 7 ชนิดรวมหอมแดง) (5.) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยระดับมาตรฐานเพื่อการส่งออก (สินค้า 4 ชนิดรวมหอมแดง) และ (6.) การส่งเสริมการผลิตหอมแดงปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งสามารถนำเสนอตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

(1.) การเตือนเกษตรกรปลูกหอมแดงให้ตระหนักว่าอาจจะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า จึงไม่ควรเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกและเพาะปลูกในพื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำ ส่วนเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ปลูกพืชอย่างอื่นอยู่ไม่ควรหันมาปลูกหอมแดง

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การรับรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะได้รับจากการเปิดเสรีการค้าของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่รับรู้ในช่วงเวลาที่ควรจะได้รับรู้/เหมาะสมต่อการปรับตัวเทียบกับที่รับรู้ในช่วงเวลาที่ล่วงเลยมานาน/ ไม่เหมาะสมต่อการปรับตัวและที่ไม่รับรู้ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่รับรู้ตั้งแต่ก่อนเริ่มปีเพาะปลูก 2546/47 ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่รับรู้หลังปีเพาะปลูก 2546/47 แต่ก่อนปีเพาะปลูก 2547/48 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่เพิ่งรับรู้ก่อนหรือหลังปี 2548/49 หรือไม่รับรู้เลย

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 36.1 รับรู้ผลกระทบที่อาจจะได้รับจากการเปิดเสรีการค้าหลังปีเพาะปลูก 2546/47 แต่ก่อนปีเพาะปลูก 2547/48 ร้อยละ 32.3 พึ่งรับรู้ก่อนหรือหลังปี 2548/49 หรือไม่รับรู้เลย และร้อยละ 31.7 รับรู้ตั้งแต่ ก่อนเริ่มปีเพาะปลูก 2546/47 ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จ แล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับ ปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การเพิ่ม-ลดพื้นที่เพาะปลูก หรือ เพาะปลูกเท่าเดิมของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่เพิ่ม ลดพื้นที่เพาะปลูก และเพาะปลูกเท่าเดิม ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับ ประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่มีการลดพื้นที่เพาะปลูก หรือ มีทั้งปีที่เพิ่มและ/หรือปีที่ลดพื้นที่เพาะปลูกและ/หรือปีที่เพาะปลูกเท่าเดิม แต่ปีเพาะปลูก 2548/49 ลดพื้นที่เพาะปลูก ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่เพาะปลูกเท่าเดิม หรือ มีทั้งปีที่เพิ่มและ/หรือปีที่ลดพื้นที่เพาะปลูกและ/หรือปีที่เพาะปลูกเท่าเดิม แต่ปีเพาะปลูก 2548/49 เพาะปลูกเท่าเดิม และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่มีการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก หรือ มีทั้งปีที่เพิ่มและ/หรือปีที่ลดพื้นที่เพาะปลูกและ/หรือปีที่เพาะปลูกเท่าเดิม แต่ปีเพาะปลูก 2548/49 เพิ่มพื้นที่เพาะปลูก

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 46.4 มีการเพาะปลูกเท่าเดิม หรือ มีทั้งปีที่เพิ่มและ/หรือปีที่ลดพื้นที่เพาะปลูกและ/หรือปีที่เพาะปลูกเท่าเดิม แต่ปีเพาะปลูก 2548/49 เพาะปลูกเท่าเดิม ร้อยละ 42.1 มีการเพิ่มพื้นที่เพาะปลูก หรือ มีทั้งปีที่เพิ่มและ/หรือปีที่ลดพื้นที่เพาะปลูกและ/หรือปีที่เพาะปลูกเท่าเดิม แต่ปีเพาะปลูก 2548/49 เพิ่มพื้นที่เพาะปลูก และร้อยละ 11.4 มีการลดพื้นที่เพาะปลูก หรือ มีทั้งปีที่เพิ่มและ/หรือปีที่ลดพื้นที่เพาะปลูกและ/หรือปีที่เพาะปลูกเท่าเดิม แต่ปีเพาะปลูก 2548/49 ลดพื้นที่เพาะปลูก ดังนั้นเมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 3 การเพาะปลูกในพื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำ (ได้ผลผลิตและมูลค่าของผลผลิตต่อไร่ต่ำ) ของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่เคยเพาะปลูกในพื้นที่ที่ปีเพาะปลูกที่ผ่านมาให้ผลผลิตต่อไร่และมูลค่าผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าครัวเรือนอื่นๆ ในชุมชน

เป็นอย่างมาก ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ น้อยกว่าร้อยละ 15 ระดับปานกลาง คือ ระหว่างร้อยละ 15-25 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ มากกว่าร้อยละ 25

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่า มีเกษตรกรปลูกหอมแดงที่เคยเพาะปลูกในพื้นที่ที่ปีเพาะปลูกที่ผ่านมาให้ผลผลิตต่อไร่และมูลค่าผลผลิตต่อไร่น้อยกว่าครัวเรือนอื่นๆ ในชุมชนเป็นอย่างมาก ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 อยู่มากถึงร้อยละ 56.3 โดยที่ผู้ที่ไม่ได้ประสบความสำเร็จดังกล่าวมีร้อยละ 27.6 และผู้ที่มีประสบความสำเร็จแต่เลือกไม่เพาะปลูกต่อในพื้นที่แห่งนั้นมีเพียงร้อยละ 16.1 ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้ว สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จอย่างจำกัด จากการสอบถามพบว่าก่อนที่จะปลูกในที่ดินที่มีศักยภาพต่ำนั้น เกษตรกรจะมีการพัฒนาดินก่อน ด้วยวิธีสำคัญคือการถมดิน (เอาดินที่ค้ำจากที่อื่นมาถมหน้าดินที่ตายแล้ว) และการไถแล้วใส่ปุ๋ยคอก (ปุ๋ยอินทรีย์) เพื่อขุดชีวิตดิน ซึ่งการถมหน้าดินในอดีตจะใช้ดินในชุมชนเอง แต่ปัจจุบันแทบจะไม่เหลือที่รกร้างว่างเปล่าในชุมชนที่ใครจะขุดเจาะหรือขยับขยายได้แล้ว ส่วนใหญ่จึงต้องซื้อที่ดินจากนอกชุมชนแทบทั้งสิ้น

ประเด็นในการประเมินที่ 4 การเกิดเกษตรกรปลูกหอมแดงรายใหม่

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละที่ลดลง ใกล้เคียงกัน หรือ เพิ่มขึ้นของเกษตรกรปลูกหอมแดงรายใหม่ ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่พึ่งหันมาปลูกหอมแดงในปีเพาะปลูก 2546/47, 2547/48 และ 2548/49 ลดลงอย่างต่อเนื่อง ระดับปานกลาง คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่พึ่งหันมาปลูกหอมแดงในปีเพาะปลูก 2546/47, 2547/48 และ 2548/49 ใกล้เคียงกัน (เพิ่ม/ลดในอัตราการเปลี่ยนแปลงไม่เกินร้อยละ 5) หรือทั้งเพิ่มและลด และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่พึ่งหันมาปลูกหอมแดงในปีเพาะปลูก 2546/47, 2547/48 และ 2548/49 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าส่วนใหญ่ กล่าวคือ ร้อยละ 69.5 มีการเพาะปลูกหอมแดงมานานแล้ว และที่พึ่งหันมาปลูกหอมแดงในปีเพาะปลูก 2546/47, 2547/48 และ 2548/49 นั้น มีเพียงร้อยละ 10.7 ร้อยละ 8.3 และร้อยละ 11.5 ตามลำดับ ซึ่งถือว่าใกล้เคียงกัน และมีทั้งเพิ่มและลด ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้ว

สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 5 การหันไปปลูกพืชทดแทนของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการปลูกพืชทดแทนหอมแดง โดยเลิกปลูกหอมแดงไปเลย โดยปลูกมากกว่าปลูกหอมแดง โดยที่ยังคงปลูกหอมแดงมากกว่า และที่ไม่มีการปลูกพืชทดแทน ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่มีการปลูกพืชทดแทน โดยเลิกปลูกหอมแดงไปเลยหรือมีการปลูกพืชทดแทนมากกว่าปลูกหอมแดง ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่มีการปลูกพืชทดแทนบางส่วน แต่ยังคงปลูกหอมแดงมากกว่า และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ไม่มีการปลูกพืชทดแทน

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 51.3 มีการปลูกพืชทดแทนบางส่วน แต่ยังคงปลูกหอมแดงมากกว่า ร้อยละ 24.9 มีการปลูกพืชทดแทน โดยเลิกปลูกหอมแดงไปเลยหรือมีการปลูกพืชทดแทนมากกว่าปลูกหอมแดง และร้อยละ 23.8 ไม่มีการปลูกพืชทดแทน ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการเตือนเกษตรกรปลูกหอมแดงให้ตระหนักว่าอาจจะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า จึงไม่ควรเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกและเพาะปลูกในพื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำ ส่วนเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ปลูกพืชอย่างอื่นอยู่ไม่ควรหันมาปลูกหอมแดงประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ในประเด็นการเตือนให้ไม่ควรเพาะปลูกในพื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำนั้นประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จล้มเหลว

(2.) การรณรงค์ให้เพาะและเก็บพันธุ์หอมแดงไว้ปลูกเอง เพื่อลดต้นทุนจากการซื้อหัวพันธุ์

ประเด็นในการประเมิน การใช้หัวพันธุ์ของตัวเองของเกษตรกรปลูกหอมแดง

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการใช้หัวพันธุ์ของตัวเอง โดยไม่ต้องซื้อเลย โดยต้องซื้อบางส่วน โดยที่ส่วนใหญ่ต้องซื้อ และที่ต้องซื้อหัวพันธุ์ทั้งหมด ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย

ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ใช้หัวพันธุ์ของตัวเอง โดยไม่ต้องซื้อเลยหรือต้องซื้อบางส่วนเท่านั้น ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่ใช้หัวพันธุ์ของตัวเอง โดยที่ส่วนใหญ่ต้องซื้อ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ต้องซื้อหัวพันธุ์ทั้งหมด

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 55 ใช้หัวพันธุ์ของตัวเอง โดยไม่ต้องซื้อเลยหรือต้องซื้อบางส่วนเท่านั้น ร้อยละ 22.6 ต้องซื้อหัวพันธุ์ทั้งหมด และร้อยละ 22.4 ใช้หัวพันธุ์ของตัวเอง โดยที่ส่วนใหญ่ต้องซื้อ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

อย่างไรก็ตาม เกษตรกรบางส่วนที่เคยใช้หัวพันธุ์ของตัวเองแต่ปัจจุบันหันมาซื้อหัวพันธุ์ได้สะท้อนข้อมูลว่า เหตุที่หันมาซื้อหัวพันธุ์เพราะพบว่าซื้อเอากุ่มกว่า เนื่องจาก การปลูกทำพันธุ์หน้าร้อน ไม่ค่อยได้ผล หัวเล็กบ้าง เน่าเพราะเจอฝนบ้าง ในท้ายที่สุด ต้นทุนจึงใกล้เคียงกับการซื้อ และยังได้พันธุ์ที่ไม่ทนต่อโรคด้วย ส่วนในประเด็นเรื่องความเสี่ยงนั้น เกษตรกรเชื่อว่าความเสี่ยงจากการปลูกทำพันธุ์แล้วไม่ได้ผลพอๆกับความเสี่ยงจากการต้องพึ่งพาหัวพันธุ์จากคนอื่นที่ราคาอาจจะสูงหรือต่ำก็ไม่สามารถทำนายได้

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดง (เฉพาะที่มีการใช้หัวพันธุ์ของตัวเอง) ที่ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมาใช้หัวพันธุ์ของตัวเองมากขึ้น ไม่แตกต่างจากเดิม และลดลงเทียบกับที่ผ่านมาหน้านั้น ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ใช้หัวพันธุ์ของตัวเองมากขึ้น ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่ใช้หัวพันธุ์ของตัวเองในปริมาณไม่แตกต่างจากเดิม และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ใช้หัวพันธุ์ของตัวเองลดลง

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการใช้หัวพันธุ์ของตัวเองร้อยละ 40.3 ใช้หัวพันธุ์ของตัวเองในปริมาณไม่แตกต่างจากเดิม ร้อยละ 39.8 ใช้หัวพันธุ์ของตัวเองมากขึ้น และร้อยละ 20 ใช้หัวพันธุ์ของตัวเองลดลง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้มีทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับสูง กล่าวคือ การใช้หัวพันธุ์ของตัวเองเทียบกับการซื้อหัวพันธุ์ของเกษตรกรปลูกหอมแดง และมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง กล่าวคือ การใช้หัวพันธุ์ของตัวเองที่มากขึ้น ไม่แตกต่างจากเดิมและลดลงของเกษตรกรปลูกหอมแดง

(3.) การรณรงค์ให้ซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่ม

ประเด็นในการประเมิน การมีการซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่ม

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่มตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมามากขึ้น ไม่แตกต่างจากเดิม และลดลงเมื่อเทียบกับที่ผ่านมาก่อนหน้านั้น รวมถึงที่ไม่เคยมีการซื้อในรูปแบบกลุ่ม ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่มีการซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่มมากขึ้น ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่มีการซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่มไม่แตกต่างจากเดิม และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่มีการซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่มลดลงหรือไม่เคยมีการซื้อในรูปแบบกลุ่ม

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 42.3 มีการซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่มมากขึ้น ร้อยละ 32.3 มีการซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่มลดลงหรือไม่เคยมีการซื้อในรูปแบบกลุ่ม และร้อยละ 25.3 มีการซื้อขายและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่มไม่แตกต่างจากเดิม ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

(4.) การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร (ทั้งหมด 7 ชนิดรวมหอมแดง)

(ภายใต้แผนงานส่งเสริมการผลิตการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัด)

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การมีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมหอมแดงที่ชัดเจน

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ความสามารถในการระบุเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมหอมแดงของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดสามารถระบุได้ ระดับปานกลาง คือ มีผู้ไม่สามารถระบุได้ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ บางส่วนเท่านั้นที่สามารถระบุได้

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่าเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหอมแดงทั้งระดับจังหวัด (สอบถามนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรที่รับผิดชอบพืชสวนในสำนักงานเกษตรจังหวัด) และอำเภอ (สอบถามเกษตรอำเภอ 6 อำเภอ) สามารถระบุเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมหอมแดง กล่าวคือ “ใหญ่ แห้ง แดง มัน และคอเล็ก” ได้ตรงกัน

ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การรับรู้ในมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมหอมแดงของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่รับรู้ในมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมหอมแดง ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ รับรู้มากกว่าร้อยละ 75 ระดับปานกลาง คือ รับรู้ระหว่างร้อยละ 50-75 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ รับรู้น้อยกว่าร้อยละ 50

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 71.3 รับรู้ในมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมหอมแดง ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 3 การดำเนินกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพ (ยึดหลักเกณฑ์ GAP.) ของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการปฏิบัติตามคู่มือ/แนวปฏิบัติในแปลงที่ทางการแนะนำอย่างเคร่งครัด ปฏิบัติตามบ้าง และไม่ได้ใส่ใจในการปฏิบัติตาม ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่ปฏิบัติตามบ้าง และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ไม่ได้ใส่ใจในการปฏิบัติตาม

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 60.1 ปฏิบัติตามคู่มือ/แนวปฏิบัติในแปลงที่ทางการแนะนำบ้าง ร้อยละ 16.8 ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด และร้อยละ 10.5 ไม่ได้ใส่ใจในการปฏิบัติตาม (ส่วนร้อยละ 12.6 ซึ่งเป็นส่วนที่เหลือ ไม่รับรู้เกี่ยวกับประเด็นนี้) ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้มีทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับสูง กล่าวคือ มิติความสามารถในการระบุเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมหอมแดงของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และมิติที่ประสบความสำเร็จ

ในระดับปานกลาง กล่าวคือ มิติการรับรู้ในมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรรมหอมแดงของ เกษตรกรปลูกหอมแดง และมิติการปฏิบัติตามคู่มือ/แนวปฏิบัติในแปลงที่ทางการแนะนำของ เกษตรกรปลูกหอมแดง

(5.) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยระดับมาตรฐานเพื่อ การส่งออก (สินค้า 4 ชนิดรวมหอมแดง) (2548)

ประเด็นในการประเมิน การมีการขยายผลโดยการเกิดการเรียนรู้ของเกษตรกรปลูกหอมแดงในการ ใช้เทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยระดับมาตรฐานเพื่อการส่งออก

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการยึดหลักการ เกษตรอินทรีย์ (“5 ไม่” กับ “4 มี” ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว) ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ส่วน เกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 ของเกษตรกรปลูก หอมแดงยึดหลัก “5 ไม่” ตั้งแต่ 3 ใน 5 ขึ้นไป และ “4 มี” ตั้งแต่ 2 ใน 4 ขึ้นไป ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 ของเกษตรกรปลูกหอมแดงยึดหลัก “5 ไม่” ตั้งแต่ 3 ใน 5 ขึ้นไป และ “4 มี” ตั้งแต่ 2 ใน 4 ขึ้นไป และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ น้อยกว่าร้อยละ 50 ของเกษตรกรปลูกหอมแดงยึดหลัก “5 ไม่” ตั้งแต่ 3 ใน 5 ขึ้นไป และ “4 มี” ตั้งแต่ 2 ใน 4 ขึ้นไป

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 53.3 ยึดหลัก “5 ไม่” ตั้งแต่ 3 ใน 5 ขึ้นไป และ “4 มี” ตั้งแต่ 2 ใน 4 ขึ้นไป ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตาม ตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นใน การประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

(6.) การส่งเสริมการผลิตหอมแดงปลอดภัยจากสารพิษ (ภายใต้แผนงานในแผนกลยุทธ์ของ สำนักงานเกษตรจังหวัด) (2549)

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การหันมาใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการใช้ปุ๋ยและ สารอินทรีย์-ชีวภาพมากขึ้นเรื่อยๆ ใ ช้มากขึ้นแต่ใช้อย่างคงที่ และที่ไม่ได้ใช้เลย ตั้งแต่ปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ย และสารอินทรีย์-ชีวภาพมากขึ้นเรื่อยๆ ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่ใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพ

อย่างคงที่ (ใช้ในปริมาณเท่าเดิมในระยะ 2-3 ปีเพาะปลูกที่ผ่านมานี้) และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเลย

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 64 มีการใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพมากขึ้นเรื่อยๆ และร้อยละ 36 ใช้อย่างคงที่ กล่าวคือ ใช้ในปริมาณเท่าเดิมในระยะ 2-3 ปีเพาะปลูกที่ผ่านมานี้ ส่วนกรณีที่ไม่ได้ใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเลยนั้นพบว่าไม่มี เนื่องจาก ทุกครัวเรือนมีการใช้ปุ๋ยคอกรองพื้ก่อนเพาะปลูก ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การมีความสามารถในการผลิตสารชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เพาะปลูกได้เองของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีความสามารถในการผลิตสารชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เพาะปลูกได้เอง ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ น้อยกว่าร้อยละ 50

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 53.3 มีความสามารถในการผลิตสารชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เพาะปลูกได้เอง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

อนึ่ง ทั้งประเด็นในการประเมินที่ 1 และ 2 หากจะกล่าวว่าเป็นผลจากการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐอย่างเดียวก็น่าจะไม่ถูกต้องนัก เนื่องจากการส่งเสริมวิธีการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์นั้น แม้แต่พ่อค้าขายปุ๋ย/ยาปราบศัตรูพืชแบบอินทรีย์หรือสารชีวภาพ (ภาคเอกชน) ก็มิพบบทบาทเหมือนกัน (เพื่อโฆษณาขายสินค้า)

ประเด็นในการประเมินที่ 3 ความกว้างขวางของการเข้ามาเรียนรู้จากแปลงเรียนรู้การผลิตหอมแดงปลอดภัยสารพิษ

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่เคยเข้าไปดูงานจากแปลงเรียนรู้การผลิตหอมแดงปลอดภัยจากสารพิษ (ซึ่งเป็นผลผลิตหนึ่งของโครงการ) ส่วนเกณฑ์

ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ น้อยกว่าร้อยละ 50

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงเพียงร้อยละ 8.9 เคยเข้าไปดูงานจากแปลงเรียนรู้การผลิตหอมแดงปลอดภัยจากสารพิษ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จล้มเหลว

ประเด็นในการประเมินที่ 4 ผลกระทบทางอ้อมจากการใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพของเกษตรกร (เลือกศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประสบการณ์ของเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพมากกว่าปุ๋ยและสารเคมี (6 แปลง) กับประสบการณ์ของเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยและสารเคมีมากกว่าปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพ (6 แปลง))

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ ระยะเวลาในการออกดอกและออกหัวของหอมแดง(อัตราการเติบโต)ในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ระยะเวลาในการออกดอกและออกหัวของหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพโดยเฉลี่ยไม่มากกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกิน 1 สัปดาห์ ระดับปานกลาง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ระยะเวลาในการออกดอกและออกหัวของหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพ โดยเฉลี่ยมากกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกิน 1 สัปดาห์ แต่ไม่ถึง 3 สัปดาห์ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ระยะเวลาในการออกดอกและออกหัวของหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพ โดยเฉลี่ยมากกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกิน 3 สัปดาห์

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีจะเห็นผลไวกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพ โดยที่กรณีเน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพโดยเฉลี่ยมีระยะเวลาในการออกดอกและออกหัวของหอมแดงมากกว่ากรณีที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกิน 1 สัปดาห์ แต่ไม่ถึง 3 สัปดาห์ ดังนั้นเมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ ปริมาณผลผลิตหอมแดงต่อไร่ในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับ

ประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ปริมาณผลผลิตหอมแดงต่อไร่ของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพโดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกิน 100 กิโลกรัม (ขีดหลักยอมรับความผิดพลาดไม่เกินร้อยละ 5 ซึ่งผลผลิตต่อไร่โดยเฉลี่ย 2,000 กิโลกรัม) ระดับปานกลาง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ปริมาณผลผลิตหอมแดงต่อไร่ของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพโดยเฉลี่ยน้อยกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกิน 100 กิโลกรัม แต่ไม่เกิน 200 กิโลกรัม และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ปริมาณผลผลิตหอมแดงต่อไร่ของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพโดยเฉลี่ยน้อยกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกิน 200 กิโลกรัม

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าปริมาณผลผลิตหอมแดงต่อไร่ของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพโดยเฉลี่ยน้อยกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกิน 100 กิโลกรัม แต่ไม่เกิน 200 กิโลกรัม เนื่องจากกรณีเน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีจะเกิดความเสียหายต่อผลผลิตได้มากกว่า และเมื่อเสียหายจะลุกลามอย่างรวดเร็ว (ยุบหายไปเร็วมาก) จึงแก้ไขให้ทันท่วงที่ได้ยากกว่ากรณีเน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

3. ตัวชี้วัดที่ 3 ในประเด็นนี้ คือ ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกจากการที่ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพน้อยกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ระดับปานกลาง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่มูลค่าต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีไม่แตกต่างกัน(ในแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกันนั้น มีทั้งแปลงที่ต้นทุนสูงกว่าและต่ำกว่า หรือ ไม่ได้มีทิศทางเดียวกันว่าวิธีแบบไหนต้นทุนสูงหรือต่ำกว่าอีกแบบ) และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่มูลค่าต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพมากกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อกิโลกรัมของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพดูเหมือนว่าจะน้อยกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี หากพิจารณาราคาปุ๋ยอินทรีย์เทียบกับราคาปุ๋ยเคมีต่อกระสอบ (ต่างกันเกือบสองเท่า) แต่เกษตรกรที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพได้สะท้อนประสบการณ์ว่าโดยธรรมชาติของพืชชนิดนี้ ต้องการ

ปุ๋ยมาก จึงจะเห็นผลที่ดี ดังนั้น การที่จะทำให้แปลงที่เน้นปุ๋ยอินทรีย์-ชีวภาพได้ผลดีเทียบเท่าแปลงที่เน้นปุ๋ยเคมี จำเป็นจะต้องใช้ปุ๋ยอินทรีย์-ชีวภาพในปริมาณที่มากกว่าปุ๋ยเคมี ด้วยเหตุนี้ แม้อาาคต่อกระสอบจะต่างกัน แต่การที่จำนวนกระสอบที่ต้องใช้ (ปริมาณ) ต่างกันด้วยนั้น ทำให้ในท้ายที่สุดต้นทุนจึงไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะฉะนั้นเมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดข้างต้นเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

อย่างไรก็ตาม ในภาพรวมของการเกษตร (ไม่เฉพาะเจาะจงหอมแดง) ยังถือว่าวิถีแบบอินทรีย์ลดต้นทุนได้ ดังมีข้อมูลของจังหวัดศรีสะเกษชี้ว่า จังหวัดนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีประมาณ 405.72 ล้านบาท ซึ่งถ้าหากลดการนำเข้าลงได้ครึ่งหนึ่งจะประหยัดเงินของเกษตรกรได้ถึง 202.86 ล้านบาทต่อปี

4. ตัวชี้วัดที่ 4 ในประเด็นนี้ คือ น้ำหนักของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกจากการที่น้ำหนักของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพหนักกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน ระดับปานกลาง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่น้ำหนักของหัวหอมแดงที่ในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพไม่เบากว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน (หมายถึง ไม่แตกต่างกันมากนัก) และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่น้ำหนักของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเบากว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าน้ำหนักของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพหนักกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน กล่าวคือ 5 ใน 6 แปลง (อีกแปลงหนึ่งไม่พบความแตกต่างที่ชัดเจน) ซึ่งสะท้อนว่ากรณีที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพนั้นหัวหอมแดงจะแน่นกว่ากรณีที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

อนึ่ง แม้จะสรุปภาพรวมได้ดังกล่าว แต่เกษตรกรได้สะท้อนข้อมูลเพิ่มเติมว่า น้ำหนักหรือความแน่นของหัวหอมแดงยังขึ้นอยู่กับพันธุ์ที่ใช้ด้วย ซึ่งการเลือกศึกษาเปรียบเทียบครั้งนี้ มีทั้งกรณีที่ใช้พันธุ์พื้นเมือง คือ จากบ้านขุมคำ อำเภอวังหิน กับกรณีที่ใช้พันธุ์ต่างถิ่น คือ จาก

เมืองลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จึงถือว่าได้ละเลยการควบคุมตัวแปรด้านหัวพันธุ์ไปด้วยความไม่ตระหนักถึงมาก่อน ฉะนั้น ผู้ที่สนใจศึกษาประเด็นนี้ในโอกาสต่อไปจะต้องคำนึงถึงการควบคุมตัวแปรเรื่องนี้ด้วย

5. ตัวชี้วัดที่ 5 ในประเด็นนี้ คือ ระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกจากการที่เกษตรกรเจ้าของแปลงที่เลือกศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ว่าระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพนานกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ระดับปานกลาง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่เกษตรกรเจ้าของแปลงที่เลือกศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ว่าระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพไม่สั้นกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี (ไม่แตกต่างกัน) ระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่เกษตรกรเจ้าของแปลงที่เลือกศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ว่าระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพสั้นกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าเกษตรกรเจ้าของแปลงที่เลือกศึกษาทั้งหมดมีประสบการณ์ว่าระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิตหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพนานกว่าเมื่อเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ซึ่งสะท้อนว่ากรณีที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพนั้นจะได้ผลผลิตที่เก็บรักษาไว้ได้นานหรือในทางตรงกันข้ามกรณีที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีจะได้ผลผลิตที่เน่าเร็ว ดังนั้นเมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จ ในระดับสูง

6. ตัวชี้วัดที่ 6 ในประเด็นนี้ คือ ขนาดของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกจากการที่ขนาดของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพใหญ่กว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน ระดับปานกลาง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ขนาดของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพไม่เล็กกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ขนาดของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและ

สารอินทรีย์-ชีวภาพเล็กกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าขนาดของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพไม่เล็กกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน และขนาดยังแตกต่างกันไม่มากหรือไม่สามารถจำแนกได้อย่างชัดเจน ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง อนึ่ง เกษตรกรได้สะท้อนข้อมูลเพิ่มเติมว่าขนาดของหัวหอมแดงนั้นขึ้นอยู่กับพันธุ์ที่ใช้เป็นสำคัญ ซึ่งกรณีที่เลือกศึกษาใช้พันธุ์ที่ให้ขนาดที่ไม่แตกต่างกันนัก เช่นนี้ ผลการเปรียบเทียบดังกล่าวจึงเป็นผลที่เกิดจากการควบคุมตัวแปรเกินไปโดยปริยายแล้ว

7. ตัวชี้วัดที่ 7 ในประเด็นนี้ คือ สีของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกจากการที่สีของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพแดงมากกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่ 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน ระดับปานกลาง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่สีของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพไม่แดงน้อยกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่สีของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพแดงน้อยกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าสีของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพทั้งหมดแดงน้อยกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี กล่าวคือ ในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพสีหัวหอมจะจาง (ออกขาว) ในขณะที่แปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีจะสีแดงกว่า ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ

อนึ่ง เกษตรกรเจ้าของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ขณะนี้ปุ๋ยและสารเคมีมีสูตรสำหรับเร่งสีด้วย ทำให้ผู้ที่ต้องการเน้นสีหันมาใช้ปุ๋ยและสารเคมีกันมาก ดังนั้น การที่มาตรฐานคุณภาพของหอมแดงมีการเน้นสีอยู่ด้วยนั้น เท่ากับเป็นการหนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยและสารเคมีอย่างขาดความตระหนักนั่นเอง

8. ตัวชี้วัดที่ 8 ในประเด็นนี้ คือ ความมั่นคงของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกจากการที่ความมั่นคงของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพมั่นคงมากกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน ระดับปานกลาง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ความมั่นคงของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพไม่มั่นคงน้อยกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่ความมั่นคงของหัวหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพไม่มั่นคงน้อยกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าความมั่นคงของหัวหอมแดงระหว่างแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีนั้น ไม่แตกต่างกันพอเพียงที่จะนำไปสู่ข้อสรุปว่าแบบใดมั่นคงกว่าอีกแบบ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

9. ตัวชี้วัดที่ 9 ในประเด็นนี้ คือ คอของหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกจากการที่คอของหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเล็กกว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน ระดับปานกลาง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่คอของหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพไม่ใหญ่กว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่คอของหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพใหญ่กว่าแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีในสัดส่วนที่มากกว่า 4 ใน 6 ของแปลงที่นำมาเปรียบเทียบกัน

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าคอของหอมแดงระหว่างแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีนั้น ไม่แตกต่างกันพอเพียงที่จะนำไปสู่ข้อสรุปว่าแบบใดคอเล็กกว่าอีกแบบ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์

ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

10. ตัวชี้วัดที่ 10 ในประเด็นนี้ คือ มูลค่าผลผลิตต่อกิโลกรัม (ราคาขาย) ของหอมแดงในแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงบวกจากการที่ราคาผลผลิตต่อกิโลกรัมของหอมแดง (ที่เกษตรกรขายได้) กรณีที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพโดยเฉลี่ยมากกว่าเมื่อเทียบกับที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมีเกิน 8 บาท (ความผันผวนปกติไม่เกินบวกลบ 7-8 บาทต่อกิโลกรัม และระดับราคาปกติในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 คือ 12-20 บาทต่อกิโลกรัม) ระดับปานกลาง คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่มูลค่าผลผลิตต่อกิโลกรัมของหอมแดงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี โดยเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเกิน 8 บาท และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในเชิงลบจากการที่มูลค่าผลผลิตต่อกิโลกรัมของหอมแดงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพเทียบกับที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี โดยเฉลี่ยน้อยกว่าเกิน 8 บาท

ทั้งนี้ จากการศึกษาเปรียบเทียบพบว่าในปีเพาะปลูก 2548/49 ราคาขายเฉลี่ยของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพ 6 แปลงที่เลือกศึกษานั้น อยู่ที่ 17.96 บาทต่อกิโลกรัม (ขายต่างช่วงเวลากัน) ในขณะที่ ราคาขายเฉลี่ยของแปลงที่เน้นใช้ปุ๋ยและสารเคมี 6 แปลงที่เลือกศึกษานั้น อยู่ที่ 18.54 บาทต่อกิโลกรัม (ขายต่างช่วงเวลากันเช่นกัน) ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

อนึ่ง อธิบายได้ว่าโดยทั่วไปในขณะที่คุณภาพเชิงความปลอดภัยไม่ได้การันตีด้านราคา กล่าวคือ การให้ราคาของพ่อค้ายังขึ้นอยู่กับคุณภาพเชิงกายภาพอยู่ (ขนาดหัว สี ความแห้ง ความมัน และขนาดคอ) ดังนั้น ในเชิงการซื้อขายผลผลิต การเน้นใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพจึงได้เปรียบแค่ในสองแง่เท่านั้นคือ น้ำหนักดีกว่าและเก็บได้นานกว่า แต่เสียเปรียบในแง่ของสี (ความแดง) อย่างไรก็ตาม ยังมีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่มีแนวโน้มปลอดภัยในราคาที่ดีกว่าตั้งอยู่ในจังหวัดอยู่ด้วย กล่าวคือ ที่ศรีสะเกษ อำเภอกันทรลักษ์ ซึ่งปัญหาก็คือมีเพียงแห่งเดียวเท่านั้นและยังตั้งอยู่ห่างไกลจากแหล่งผลิตหอมแดงแหล่งหลักอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ ข้อมูลตามตัวชี้วัดทั้งหลายที่ได้เสนอไปทั้งหมดจึงสะท้อนได้ว่า การส่งเสริมให้ใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพมีทั้งผลกระทบทางอ้อมในด้านบวกและลบ รวมถึงกรณีที่พึงพิจารณาแต่พบว่าไม่เกิดผลกระทบทางอ้อม ซึ่งส่วนใหญ่ผู้นั้นเข้าข่ายไม่เกิดผลกระทบทางอ้อม

นั่นเอง ดังนั้น เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนด ถือได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้ในภาพรวมประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง (ไม่นำไปสู่ผลกระทบทางอ้อมในทางลบและบวกมากนัก)

อย่างไรก็ตาม นอกจากประเด็นที่ได้เสนอไปข้างต้นนั้น ยังมีประเด็นอื่นๆ ที่นอกขอบเขตการออกแบบการศึกษาเปรียบเทียบครั้งนี้ แต่พึงให้ความสำคัญ กล่าวคือ

1. มีแนวคิดที่เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป (พร้อมทั้งมีงานวิจัยรองรับอย่างหนักแน่นและกว้างขวาง) คือ วิธีการผลิตแบบเน้นอินทรีย์ช่วยรักษาและฟื้นฟูหรือคืนสมดุลให้ธรรมชาติ (ดิน น้ำ และอากาศ) รวมถึงช่วยรักษาและฟื้นฟูหรือคืนสมดุลให้สุขภาพ ในขณะที่ วิธีการผลิตแบบเน้นเคมีทำลาย/ทำร้ายธรรมชาติและสุขภาพ ทั้งนี้ สำหรับจังหวัดศรีสะเกษนั้น มีข้อมูลจากสำนักงานที่ดินว่าปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินอยู่ต่ำกว่าจุดวิกฤติ คือ น้อยกว่าร้อยละ 1 และมีข้อมูลจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดว่าเกษตรกรในจังหวัด 11,170 ราย พบสารตกค้าง 1,351 ราย ซึ่งที่ถือว่าอยู่ในระดับเสี่ยงมีมากถึง 740 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 6.3 ของเกษตรกรในจังหวัด ทั้งนี้ ข้อมูลดังกล่าวช่วยสะท้อนปัญหาได้อย่างดีว่าเป็นผลมาจากการที่เกษตรกรในจังหวัดเน้นวิธีการผลิตแบบเคมีต่อเนื่องมาหลายทศวรรษแล้ว

2. วิธีการผลิตแบบเน้นอินทรีย์สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันได้ จากที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ยืนยันว่าแนวโน้มความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เริ่มมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี ในขณะที่ วิธีการผลิตแบบเน้นเคมีลดขีดความสามารถในการแข่งขันได้ จากที่ทั้งในและนอกประเทศมีแนวโน้มปฏิเสธสินค้าเกษตรเคมีมากขึ้นเรื่อยๆ

ทั้งนี้ สามารถสรุปผลรวบยอดได้ดังตาราง

ตารางที่ 16 แสดงการสรุปผลรวบยอดผลกระทบทางอ้อมทั้งทางบวกและลบจากการส่งเสริมการใช้ปุ๋ย/สารชีวภาพ

เกณฑ์การเปรียบเทียบ	วิธีการผลิต	ใช้ปุ๋ย/สารชีวภาพมากกว่าปุ๋ย/สารเคมี	ใช้ปุ๋ย/สารเคมีมากกว่าปุ๋ย/สารชีวภาพ
- ระยะเวลาในการออกดอกและออกหัว (การเห็นผล)		เห็นผลช้ากว่า (-)	เห็นผลไวกว่า (+)
- ปริมาณผลผลิตต่อไร่		ส่วนใหญ่มีมากกว่า เพราะผลผลิตเสียหายน้อยกว่าและแก้ไขได้ (+)	ส่วนใหญ่มีน้อยกว่า เพราะผลผลิตเสียหายแล้วแก้ไขให้ทันทั่วทั้งที่ยาก (-)

วิธีการผลิต เกณฑ์การเปรียบเทียบ	ใช้ปุ๋ย/สารชีวภาพมากกว่า ปุ๋ย/สารเคมี	ใช้ปุ๋ย/สารเคมีมากกว่าปุ๋ย/สารชีวภาพ
- ต้นทุนการผลิตต่อกิโลกรัม	มองผิวเผินดูเหมือนว่าจะน้อยกว่า แต่ใกล้เคียงกัน เพราะแม้ว่าราคาปุ๋ย/สารชีวภาพถูกกว่าปุ๋ย/สารเคมี(เทียบเป็นกระสอบ)แต่ต้องใช้มากกว่า(=)	มองผิวเผินดูเหมือนว่าจะมากกว่า แต่ใกล้เคียงกัน(=)
- น้ำหนักของหัวหอมแดง (ความแน่นของหัว)	น้ำหนักดีกว่า (หัวแน่นกว่า)(+)	น้ำหนักเบากว่า (-)
- ระยะเวลาในการเก็บรักษาผลผลิต	เก็บได้นานกว่า (+)	เน่าไว (-)
- ขนาดของหัวหอมแดง	ไม่แตกต่าง(=)	ไม่แตกต่าง(=)
- สีของหัวหอมแดง	แดงน้อยกว่า (ออกขาว/สีจาง)(-)	แดงมากกว่า (มีสูตรสำหรับเร่งสีด้วย)(+)
- ความมันของหัวหอมแดง	ไม่แตกต่าง(=)	ไม่แตกต่าง(=)
- ขนาดคอของหอมแดง	ไม่แตกต่าง(=)	ไม่แตกต่าง(=)
- มูลค่าผลผลิตต่อกิโลกรัม (ราคาขายที่เกษตรกรได้รับ)	โดยทั่วไปไม่แตกต่างกัน เพราะไม่มีหลักประกันว่าปลอดสารจะราคาดี และพ่อค้าส่วนใหญ่ให้ราคาตามคุณภาพเชิงกายภาพของหอมเป็นสำคัญ (ขนาดหัว สี ความแห้ง ความมัน และขนาดคอ) จึงได้เปรียบเฉพาะในแง่ น้ำหนักดีกว่าและเก็บได้นานกว่า(=)	เฉพาะในแง่สีแดงกว่า (เร่งสีได้ด้วย)(=)
- อื่นๆ 1. (นอกขอบเขตการศึกษาครั้งนี้)	ผลการวิจัยจำนวนมากบ่งชี้ว่าวิธีการผลิตแบบเน้นอินทรีย์ช่วยรักษาและฟื้นฟู(คืนสมดุล)ธรรมชาติ(ดิน น้ำ อากาศ)และสุขภาพ (+)	ผลการวิจัยจำนวนมากบ่งชี้ว่าวิธีการผลิตแบบเน้นเคมีทำลาย/ทำร้ายธรรมชาติและสุขภาพ (-)
- อื่นๆ 2. (นอกขอบเขตการศึกษาครั้งนี้)	สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน จากที่แนวโน้มความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์เริ่มมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี (+)	ลดขีดความสามารถในการแข่งขันจากที่ทั้งในและนอกประเทศมีแนวโน้มปฏิเสธสินค้าเกษตรเคมีมากขึ้นเรื่อยๆ (-)

(+) คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในด้านบวก

(-) คือ เกิดผลกระทบทางอ้อมในด้านลบ

(=) คือ ไม่เกิดผลกระทบทางอ้อม

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการส่งเสริมการผลิตหอมแดงปลอดภัยจากสารพิษประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตาม ในประเด็นการหันมาใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพของเกษตรกรปลูกหอมแดงนั้นประสบความสำเร็จในระดับสูง และในประเด็นความกว้างขวางของการเข้ามาเรียนรู้จากแปลงเรียนรู้การผลิตหอมแดงปลอดภัยสารพิษนั้นประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

ด้านการตลาด

ในการประเมินผลสำเร็จระดับ โครงการ/งานด้านการตลาดนี้ มีโครงการ/งานที่นำมาประเมินทั้งหมด 5 โครงการ/งาน กล่าวคือ (1.) การส่งเสริมให้มีการซื้อขายหน้าสวนหรือหน้าบ้าน/ฉาง (เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง) (2.) การส่งเสริมให้เกิดการปลูกหอมแดงระหว่างอำเภอ (3.) การแจ้งภาวะการตลาดอย่างต่อเนื่อง (4.) การประชาสัมพันธ์ให้นำหอมแดงที่แห้งดีแล้วออกสู่ตลาด และ (5.) การณรงค์ให้ไม่ถนอมหอมแดงที่ยังไม่ครบอายุเก็บเกี่ยวออกจำหน่าย ซึ่งสามารถนำเสนอตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

(1.) การส่งเสริมให้มีการซื้อขายหน้าสวนหรือหน้าบ้าน/ฉาง (เพื่อลดต้นทุนการขนส่ง)

ประเด็นในการประเมิน การมีการซื้อขายหน้าสวนหรือหน้าบ้าน/ฉาง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการซื้อขายหน้าสวนหรือหน้าบ้าน/ฉางในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ต่ำกว่าร้อยละ 50

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 85.7 มีการซื้อขายหน้าสวนหรือหน้าบ้าน/ฉางในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา และมีเพียงร้อยละ 14.4 เท่านั้นที่ไม่มีมีการซื้อขายหน้าสวนหรือหน้าบ้าน/ฉาง (นำไปขายที่ตลาดกลางหรือขายให้สหกรณ์ผู้ปลูกหอมแดง) ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

อย่างไรก็ตาม การประสบความสำเร็จในประเด็นนี้ จะขัดแย้งหรือตรงกันข้ามกับความสำเร็จในการส่งเสริมระบบสหกรณ์ เนื่องจาก การซื้อขายหน้าสวนหรือหน้าบ้าน/ฉาง เป็นการ

หลายระบบการรวมกลุ่ม เพราะระบบขายตรงถึงหน้าบ้านหนุนเสริมให้เกษตรกรดำเนินธุรกรรมในเชิงปัจเจก (ตัวใครตัวมัน) มากขึ้น แม้จะลดต้นทุนในการขนส่งของเกษตรกรได้ก็ตาม

(2.) การส่งเสริมให้เกิดการปลูกเห็ดอัมกัณระหว่างอำเภอ

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การรับรู้ระยะเวลาปลูกที่เหมาะสมของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่รับรู้ระยะเวลาปลูกที่จะไม่ทำให้ผลผลิตออกมาพร้อมกันเป็นจำนวนมากจนล้นตลาดในช่วงก่อนปีเพาะปลูก 2546/47 ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 - 2548/49 และที่ไม่รับรู้ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 รับรู้ระยะเวลาปลูกที่จะไม่ทำให้ผลผลิตออกมาพร้อมกันเป็นจำนวนมากจนล้นตลาด ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 รับรู้ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ไม่รับรู้

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 43 รับรู้ระยะเวลาปลูกที่จะไม่ทำให้ผลผลิตออกมาพร้อมกันเป็นจำนวนมากจนล้นตลาดในช่วงก่อนปีเพาะปลูก 2546/47 และร้อยละ 36.6 รับรู้ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 - 48/49 จึงสามารถรวมเกษตรกรที่รับรู้ได้เป็นร้อยละ 79.6 โดยที่ร้อยละ 20.4 ไม่รับรู้ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การเกิดการปลูกหอมแดงเห็ดอัมกัณระหว่างอำเภอ

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ปลูกหอมแดงในช่วงที่ทางการแนะนำหรือพร้อมกับครัวเรือนส่วนใหญ่ในอำเภอเดียวกัน ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 ปลูกในช่วงดังกล่าว ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 ปลูกในช่วงดังกล่าว และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ น้อยกว่าร้อยละ 50 ปลูกในช่วงดังกล่าว

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 70.9 ปลูกหอมแดงในช่วงที่ทางการแนะนำหรือพร้อมกับครัวเรือนส่วนใหญ่ในอำเภอเดียวกัน ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาปลูกของเกษตรกรขึ้นกับสภาพดิน ฟ้าและอากาศเป็นสำคัญ อาทิ ผู้ที่อยู่ในที่ราบลุ่มและที่ราบเชิงเขาจะสามารถปลูกได้เร็วกว่าที่ราบต่ำเสมอ เพราะไม่ต้องกลัวฝน(หอมจะเน่าถ้ำน้ำขัง) และปีไหนหนาวเร็ว (อากาศแห้ง) เกษตรกรก็จะปลูกเร็ว (โดยธรรมชาติแล้วหอมเป็นพืชเมืองหนาว) ในขณะที่ ปีไหนฤดูฝนยาวนาน ผู้ที่มีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในที่ราบต่ำก็จะปลูกช้า เป็นต้น โดยที่ประเทศไทยยังขาดระบบการพยากรณ์อากาศและระบบพยากรณ์ตลาดล่วงหน้าแบบคู่ขนานกัน จึงยากที่จะควบคุมปริมาณการผลิตได้

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการส่งเสริมให้เกิดการปลูกหอมกันระหว่างอำเภอประสบความสำเร็จในระดับสูง

(3.) การแจ้งภาวะการตลาดอย่างต่อเนื่อง

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การได้รับข้อมูลการตลาดอย่างต่อเนื่องและตรงกับความเป็นจริงของเกษตรกรปลูกหอมแดง

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ได้รับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงในหนึ่งสัปดาห์มากกว่า 5 วัน ตั้งแต่ 3 วัน ถึง 5 วัน และตั้งแต่ 2 วันลงมา/ไม่ได้รับข้อมูล ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงในหนึ่งสัปดาห์มากกว่า 5 วัน ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงในหนึ่งสัปดาห์ตั้งแต่ 3 วัน ถึง 5 วัน และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงในหนึ่งสัปดาห์ตั้งแต่ 2 วันลงมา/ไม่ได้รับข้อมูล

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 43.9 ได้รับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงตั้งแต่ 3 วัน ถึง 5 วันในหนึ่งสัปดาห์ ร้อยละ 33.7 ได้รับข้อมูลมากกว่า 5 วันในหนึ่งสัปดาห์ และร้อยละ 22.5 ได้รับข้อมูลตั้งแต่ 2 วันลงมาในหนึ่งสัปดาห์ หรือไม่ได้รับข้อมูล ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีความเชื่อมั่นในข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดว่าจะตรงกับราคาจริงในตลาด ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 เชื่อมั่น ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 เชื่อมั่น และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ น้อยกว่าร้อยละ 50 เชื่อมั่น

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 50.5 มีความเชื่อมั่นในข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดว่าจะตรงกับราคาจริงในตลาด ดังนั้น เมื่อนำข้อมูล (ตามตัวชี้วัด) ดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

3. ตัวชี้วัดที่ 3 ในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการนำหอมแดงไปขายแล้วพบว่าราคาจริงในตลาดไม่ตรงกับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงบ่อยครั้ง บ้าง และไม่มีประสบการณ์ดังกล่าว ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ดังกล่าว ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ดังกล่าวบ้าง และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ดังกล่าวบ่อยครั้ง

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 47.9 มีประสบการณ์เกี่ยวกับการนำหอมแดงไปขายแล้วพบว่าราคาจริงในตลาดไม่ตรงกับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงบ้าง ร้อยละ 31.9 มีประสบการณ์ดังกล่าวบ่อยครั้ง และร้อยละ 20.2 ไม่มีประสบการณ์ดังกล่าว ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง อนึ่ง ตัวเลขร้อยละ 31.9 ที่ระบุว่าไม่มีประสบการณ์นำหอมแดงไปขายแล้วพบว่าราคาจริงในตลาดไม่ตรงกับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงบ่อยครั้งนั้น ไม่สามารถละเอียดได้แต่อย่างใด ดังมีเสียงสะท้อนจากเกษตรกรว่า “พ่อค้ามักอ้างว่าถ้าอยากได้ราคาตามประกาศในข่าวแดนลำดวน (ช่องทางหลักในการแจ้งข้อมูลภาวะการตลาดโดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัด) ก็ให้ไปขายให้กับผู้ประกาศแทน”

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การตัดสินใจสอดคล้องกับภาวะการตลาดของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ได้รับข้อมูลว่าราคาหอมแดงต่ำแล้วตัดสินใจเลื่อนวันนำมาขาย หรือ ได้รับข้อมูลว่าราคาหอมแดงสูงแล้วตัดสินใจนำมาขายในทันทีของเกษตรกรปลูกหอมแดง ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 ตัดสินใจดังกล่าวบ่อยครั้ง ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 ตัดสินใจดังกล่าวบ่อยครั้ง และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ตัดสินใจดังกล่าวบางครั้ง

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 51.7 ตัดสินใจสอดคล้องกับข้อมูลภาวะการตลาดที่ได้รับบ่อยครั้ง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าว เทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ ประสบความสำเร็จ ในระดับปานกลาง

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการแจ้งภาวะการตลาดอย่างต่อเนื่องประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

(4.) การประชาสัมพันธ์ให้นำหอมแดงที่แห้งดีแล้วออกสู่ตลาด

ประเด็นในการประเมิน การพบหอมแดงที่ยังไม่แห้งขายในตลาด

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่เคยนำหอมแดงที่ยังไม่แห้งคือออกสู่ตลาดในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับ ประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ไม่มากกว่าร้อยละ 25 ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 25-50 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ มากกว่าร้อยละ 50

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 36.8 เคยนำหอมแดงที่ยังไม่แห้งคือออกสู่ตลาดในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

(5.) การรณรงค์ให้นำไม่ถนอมหอมแดงที่ยังไม่ครบอายุเก็บเกี่ยวออกจำหน่าย

ประเด็นในการประเมิน การพบหอมแดงที่ยังไม่ครบอายุเก็บเกี่ยวขายในตลาด

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่เคยนำหอมแดงที่ยังไม่ครบอายุเก็บเกี่ยวออกขายในตลาดในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ไม่มากกว่าร้อยละ 25 ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 25-50 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ มากกว่าร้อยละ 50

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 29.8 เคยนำหอมแดงที่ยังไม่ครบอายุเก็บเกี่ยวออกขายในตลาดในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้น

มา ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ทั้งด้านการผลิตและการตลาด

ในการประเมินผลสำเร็จระดับโครงการ/งานทั้งด้านการผลิตและการตลาดนี้ มีโครงการ/งานที่นำมาประเมินทั้งหมด 7 โครงการ/งาน กล่าวคือ (1.) การรณรงค์การทำหอมแดงให้แห้งอย่างถูกวิธี (2.) การส่งเสริมให้มีและใช้โรงแขวนหอมแดงของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรปลูกหอมแดง (3.) การสนับสนุนสินเชื่อการผลิตและการตลาดดอกเบี๋ยดำ (4.) การส่งเสริมเรื่องร้องเรียนของเกษตรกรปลูกหอมแดง กลุ่มเกษตรกรปลูกหอมแดงหรือสหกรณ์การเกษตรผู้ส่วนกลาง (5.) การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตและการหีบห่อ (6.) การแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชี และ (7.) การวิจัย ซึ่งสามารถนำเสนอตามลำดับได้ดังต่อไปนี้

(1.) การรณรงค์การทำหอมแดงให้แห้งอย่างถูกวิธี

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การใช้วิธีการบ่มในการทำให้หอมแดงแห้ง (เป็นวิธีที่ทำให้หอมแห้งเร็วด้วยถ่านหิน แก๊สและน้ำร้อน ซึ่งวิธีเช่นนี้ทำให้หอมสูญเสียคุณค่าทางโภชนาการไป จึงไม่พึงประสงค์)

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ใช้วิธีการบ่มในการทำให้หอมแดงแห้ง ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ น้อยกว่าร้อยละ 15 ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 15-25 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ มากกว่าร้อยละ 25

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 22.8 ใช้วิธีการบ่มในการทำให้หอมแห้ง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การพบหอมแดงที่แห้งดีแล้วในตลาด ไม่สูญเสียคุณภาพในด้านอื่นไป คือ ใหญ่ แฉง มัน และคอเล็ก (โดยเฉพาะความแฉง)

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่หลังจากหอมแดงแห้งดีแล้วลดคุณภาพในด้านอื่นลงเมื่อเทียบกับที่ยังไม่แห้ง (ขนาดหัว คอ สี ความมัน) ส่วนเกณฑ์

ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ น้อยกว่าร้อยละ 25 ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 25-50 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ มากกว่าร้อยละ 50

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่า มีเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 26.6 ที่หลังจากหอมแดงแห้งดีแล้วลดคุณภาพในด้านอื่นลงเมื่อเทียบกับที่ยังไม่แห้ง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการรณรงค์การทำหอมแดงให้แห้งอย่างถูกวิธีประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

(2.) การส่งเสริมให้มีและใช้โรงแขวนหอมแดงของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรปลูกหอมแดง

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การมีการสร้างโรงแขวนหอมแดงของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ จำนวนชุมชนที่มีและไม่มีโรงแขวนหอมแดง ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ทุกชุมชนมีโรงแขวนหอมแดง ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่มีโรงแขวนหอมแดง และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ไม่มีโรงแขวนหอมแดง

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลชุมชนพบว่า มีชุมชนปลูกหอมแดงร้อยละ 59.1 (26 ชุมชนใน 44 ชุมชนที่ศึกษา) มีโรงแขวนหอมแดง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การลดปัญหาการขาดแคลนที่แขวนหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงในชุมชนที่มีที่แขวนหอมแดงที่มีปัญหาการขาดแคลนที่แขวนหอมแดง (ไม่มีที่แขวนผลผลิตเพียงพอ กระทั่งต้องนำผลผลิตที่ต้องตากให้แห้งไปกองกับพื้น) ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ไม่มีใครมีปัญหาการขาดแคลนที่แขวนหอมแดง ระดับปานกลาง คือ ไม่มากกว่าร้อยละ 15 มีปัญหาการขาดแคลนที่แขวนหอมแดง ระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ มากกว่าร้อยละ 15 มีปัญหาการขาดแคลนที่แขวนหอมแดง

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่า ไม่ว่าในชุมชนที่มีหรือไม่มีที่แขวนหอมแดงของชุมชน มีเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีปัญหาไม่มีที่แขวนผลผลิตเพียงพอ กระทั่งต้องนำผลผลิตที่ต้องตากให้แห้ง ไปกองกับพื้นเลยเพียงร้อยละ 7.4 เท่านั้น ซึ่งอธิบายได้ว่าในปัจจุบันนี้ทุกบ้านมีที่แขวนหอมแดงหรือฉางของตัวเองกันหมดแล้ว กรณีที่ไม่พอส่วนใหญ่ก็จะใช้วิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิต(กู่/ถอน)ไม่พร้อมกัน เร่งขายผลผลิต หรือ ทำเพิ่มแบบชั่วคราว(ใช้ที่ที่เคยใช้ประโยชน์อย่างอื่น สร้างฉางชั่วคราว ขายเสร็จสิ้นแล้วก็รื้อออก แล้วเก็บไม้ไว้ทำใหม่ปีเพาะปลูกต่อไป) ส่วนน้อยเท่านั้นที่ไปใช้ของส่วนรวม (กรณีที่มี) กระทั่งว่าในบางชุมชนที่มีนั้น ปล่อยให้แขวนให้ร้างว่างเปล่า ไม่มีใครไปใช้เลย เนื่องจากปัจจัยที่สัมพันธ์กัน 4 ประการ คือ

- (1.) บางชุมชนต้องเสียค่าเช่า (ตีค่าให้เป็นสินค้ากึ่งสาธารณะ)
- (2.) ในกรณีชุมชนที่ไม่เสียค่าเช่า เกษตรกรถ่ายทอดประสบการณ์ว่าเกิดความเกรงใจกัน หรือกลัวการนิรโทษในลักษณะว่า “มักไปใช้บ่อยราวกับคิดว่าเป็นของตัวเองคนเดียว” (กลไกทางสังคมไปกำหนดพฤติกรรม)
- (3.) บางชุมชนมีแต่คนใช้ไม่มีใครดูแลจริงจัง ทำให้ไม้ที่ใช้แขวนพุงไปบ้างหรือถูกขโมยไปบ้าง ไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ และ
- (4.) หลายครัวเรือนที่ต้องการใช้มีบ้านอยู่ห่างไกลจากที่แขวนหอมแดงของชุมชน

ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วแม้จะดูเหมือนว่าจะสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง หากแต่ข้อเท็จจริงนั้น ชี้ชัดว่าการขาดแคลนและไม่ขาดแคลนในตัวเลขดังกล่าวมิได้เป็นผลจากการสร้างหรือการมีโรงแขวนหอมแดงของชุมชนเลยแต่อย่างใดดังที่ได้อธิบาย ด้วยเหตุนี้ ในประเด็นนี้ จึงไม่สามารถสรุปผลเชื่อมโยงถึงกันได้

ประเด็นในการประเมินที่ 3 การสามารถเก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อชะลอการนำไปขายให้สอดคล้องกับภาวะการตลาดได้นานยิ่งขึ้นของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงในชุมชนที่มีที่แขวนหอมแดงที่มีปัญหาการเร่งขายผลผลิตเพราะไม่สามารถเก็บรักษาผลผลิตไว้นานได้ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ไม่มากกว่าร้อยละ 15 มีปัญหาการเร่งขายผลผลิตเพราะไม่สามารถเก็บรักษาผลผลิตไว้นานได้ ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 15-25 มีปัญหาการเร่งขายผลผลิตเพราะไม่สามารถเก็บรักษาผลผลิตไว้นานได้ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ มากกว่าร้อยละ 25 มีปัญหาการเร่งขายผลผลิตเพราะไม่สามารถเก็บรักษาผลผลิตไว้นานได้

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 31.8 มีปัญหาการเร่งขายผลผลิตเพราะไม่สามารถเก็บรักษาผลผลิตไว้นานได้ อึ่ง ด้วยเหตุผลประการสำคัญที่สุด คือ ไม่มีที่เก็บผลผลิตชุดต่อไป เพราะทยอยเก็บเกี่ยวผลผลิต (เกี่ยวกับการมีหรือไม่มีที่แขวนหอมแดงเพียงพอโดยตรง) และเหตุผลประการสำคัญรองลงมา คือ เก็บเกี่ยวตอนที่หอมยังไม่แก่ จึงเก็บไว้นานไม่ได้ เพราะมีโอกาสเน่าเร็ว (ไม่เกี่ยวกับการมีหรือไม่มีที่แขวนหอมแดงเพียงพอโดยตรง แต่การมีที่แขวนก็ชะลอการเน่าเร็วได้) ส่วนร้อยละ 68.2 ไม่มีปัญหาการเร่งขายผลผลิตดังกล่าว ซึ่งเป็นเพราะไม่มีปัญหาที่แขวนหอมแดงหรือพ่อค้ามารับซื้อในราคาที่พอใจใจ (ไม่จำเป็นต้องเก็บไว้รอราคา) ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้ว สามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

อึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการส่งเสริมให้มีและใช้โรงแขวนหอมแดงของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรปลูกหอมแดงในมิตินี้มีการสร้างโรงแขวนหอมแดงของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรปลูกหอมแดง ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง ในมิตินี้การลดปัญหาการขาดแคลนที่แขวนหอมแดง ถือว่าไม่สามารถสรุปผลเชื่อมโยงถึงกันได้ และในมิตินี้สามารถเก็บรักษาผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อชะลอการนำไปขายให้สอดคล้องกับภาวะตลาดได้นานยิ่งขึ้นของเกษตรกรปลูกหอมแดง ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

(3.) การสนับสนุนสินเชื่อการผลิตและการตลาดดอกเบี๋ยดำ

ประเด็นในการประเมินที่ 1 ความสามารถเข้าถึงได้ของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่สามารถกู้สินเชื่อการผลิตและการตลาดดอกเบี๋ยดำจาก ธกส.หรือสหกรณ์การเกษตรได้ ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ทั้งหมดสามารถกู้ได้ ระดับปานกลาง คือ ไม่มากกว่าร้อยละ 5 ที่ไม่สามารถกู้ได้ (หลักขอมรับความผิดพลาดร้อยละ 5) และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ มากกว่าร้อยละ 5 ที่ไม่สามารถกู้ได้

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงมากถึงร้อยละ 18.2 ที่ไม่สามารถกู้สินเชื่อการผลิตและการตลาดดอกเบี๋ยดำจาก ธกส.หรือสหกรณ์การเกษตรได้ ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 เนื่องจาก การเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้

เกษตรกรของรัฐบาล (เป็นเงื่อนไขของโครงการ) หรือ การมีประวัติในการชำระหนี้ไม่ดีและมีหนี้เกินวงเงินที่จะเข้าร่วม โครงการพักชำระหนี้ฯ ได้ (มีหนี้เสียหรือหนี้ค้างชำระจำนวนมากเกิน 100,000 บาท) ซึ่งมักต้องกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

ประเด็นในการประเมินที่ 2 ความพอใจต่ออัตราดอกเบี้ย วงเงินที่ให้กู้ และการให้บริการ (เช่น เวลาที่ใช้ในการขอกู้) ของเกษตรกรปลูกหอมแดง

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ตัดสินใจขอกู้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ส่วนใหญ่ขอกู้ทุกปีเพาะปลูก ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่ขอกู้บางปีเพาะปลูก และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่ไม่ขอกู้

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 51.7 ตัดสินใจขอกู้สินเชื่อทุกปีเพาะปลูก ร้อยละ 34.2 ขอกู้บางปีเพาะปลูก และร้อยละ 14.2 ไม่ขอกู้ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง อนึ่ง ตัวชี้วัดนี้อธิบายได้อย่างจำกัด เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่อาจจะต้องกู้เพราะไม่มีทางเลือกก็เป็นได้ (ไม่เกี่ยวกับความพอใจต่ออัตราดอกเบี้ย วงเงินที่ให้กู้ และการให้บริการ) ดังนั้น ด้วยตระหนักสิ่งนี้ไม่ได้ใช้ตัวชี้วัดตัวนี้ตัวเดียว

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่พอใจต่ออัตราดอกเบี้ยในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ก่อนข้างมาก พอสมควร และก่อนข้างน้อยหรือไม่พอใจ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่พอใจก่อนข้างมาก ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่พอใจพอสมควร และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่พอใจก่อนข้างน้อยหรือไม่พอใจ

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 61.3 พพอใจต่ออัตราดอกเบี้ยในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 พอสมควร ร้อยละ 21.6 พพอใจก่อนข้างมาก และร้อยละ 17.2 พพอใจก่อนข้างน้อยหรือไม่พอใจ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการ

ประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง อนึ่ง ในเบื้องต้นความพอใจดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับเครดิตของการเป็นลูกค้าด้วย (เป็นลูกค้าชั้นดีหรือเลว (ผิคนัดชำระหรือผิคนัดเงินไขตามสัญญา))

3. ตัวชี้วัดที่ 3 ในประเด็นนี้คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่พอใจในวงเงินที่ให้กู้ ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ก่อนข้างมาก พอสมควร และค่อนข้างน้อยหรือไม่พอใจ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ส่วนใหญ่พอใจค่อนข้างมาก ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่พอใจพอสมควร และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่พอใจค่อนข้างน้อยหรือไม่พอใจ

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 63 พอใจในวงเงินที่ให้กู้ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 พอสมควร ร้อยละ 24.6 พอใจค่อนข้างมาก และร้อยละ 12.4 พอใจค่อนข้างน้อยหรือไม่พอใจ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง อนึ่ง ในเบื้องต้นความพอใจดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับเครดิตของการเป็นลูกค้าด้วย

4. ตัวชี้วัดที่ 4 ในประเด็นนี้คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่พอใจต่อการให้บริการ เช่น เวลาที่ใช้ในการขอกู้ ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ก่อนข้างมาก พอสมควร และค่อนข้างน้อยหรือไม่พอใจส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่พอใจค่อนข้างมาก ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่พอใจพอสมควร และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่พอใจค่อนข้างน้อยหรือไม่พอใจ

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงร้อยละ 60.8 พอใจต่อการให้บริการในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 พอสมควร ร้อยละ 26.2 พอใจค่อนข้างมาก และร้อยละ 13 พอใจค่อนข้างน้อยหรือไม่พอใจ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง อนึ่ง ในเบื้องต้นความพอใจดังกล่าวย่อมขึ้นอยู่กับเครดิตของการเป็นลูกค้าด้วย

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 3 การมีหรือไม่มีปัญหาด้านการขาดเงินทุนทั้งในการผลิตและการตลาดของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ขาดเงินทุนการผลิตและ/หรือเงินทุนการตลาด (ต้องการผลิตแล้วได้ผลิต/ ต้องการขายแล้วได้ขายหรือไม่?) ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ น้อยกว่าร้อยละ 5 ขาดเงินทุนการผลิตและ/หรือเงินทุนการตลาด (ยอมรับความผิดพลาดของนโยบาย/โครงการ/งานร้อยละ 5) ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 5-10 ขาดเงินทุนการผลิตและ/หรือเงินทุนการตลาด และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ มากกว่าร้อยละ 10 ขาดเงินทุนการผลิตและ/หรือเงินทุนการตลาด

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่า มีเกษตรกรปลูกหอมแดงมากถึงร้อยละ 53.7 ขาดเงินทุนการผลิตและ/หรือเงินทุนการตลาด ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จน้อย เกษตรกรที่ให้ข้อมูลว่าขาดเงินทุนการผลิตและ/หรือเงินทุนการตลาดนั้น อาจจะขาดในลักษณะที่ถึงแม้จะมีเงินทุนแต่ต้องคืนรอนอย่างมากในการทำให้ไม่ขาด หรือ อาจจะขาดในลักษณะของความต้องการได้เพิ่ม

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการสนับสนุนสินเชื่อการผลิตและการตลาดดอกเบี้ยต่ำในมิติความพอใจต่ออัตราดอกเบี้ย วงเงินที่ให้กู้ และการให้บริการ(เช่น เวลาที่ใช้ในการขอกู้)ของเกษตรกรปลูกหอมแดง ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง ส่วนในมิติความสามารถเข้าถึงได้ของเกษตรกรปลูกหอมแดง และมิติการมีหรือไม่มีปัญหาด้านการขาดเงินทุนทั้งในการผลิตและการตลาดของเกษตรกรปลูกหอมแดง ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จน้อย

(4.) การส่งเสริมร่องเรียนของเกษตรกรปลูกหอมแดง กลุ่มเกษตรกรปลูกหอมแดงหรือสหกรณ์การเกษตรสู่ส่วนกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 1 ความสามารถช่วยเหลือเกษตรกรปลูกหอมแดงได้อย่างทันท่วงที

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ระยะเวลาของการรอรับความช่วยเหลือจากทางการของผู้มีประสบการณ์ในการรอรับความช่วยเหลือในช่วง 3 ปีเพาะปลูกที่ผ่านมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ หลังจากที่ได้ร้องเรียน ระดับปาน

กลาง คือ เกินกว่า 1 สัปดาห์ หลังจากที่ได้ร้องเรียน แต่ไม่เกิน 2 สัปดาห์ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ เกินกว่า 2 สัปดาห์

ทั้งนี้ จากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษมีการร้องเรียนปัญหาความเดือดร้อนด้านราคาต่อจังหวัดช่วงปลายเดือนมกราคม 2548 และจังหวัดได้มีหนังสือขอให้องค์การคลังสินค้า (อคส.) ดำเนินการแทรกแซงตลาด ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2548 ซึ่งกว่าจะได้รับเงินโอนจากกรมการค้าภายในที่รับเรื่องต่อ่นั้นระยะเวลาที่ล่วงเลยไปถึงวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2548 (ประมาณ 1 เดือน) กระทั่งว่าสถานการณ์หรือสภาวะราคากลับสู่ปกติ และจังหวัดตัดสินใจโอนเงินคืนในวันที่ 8 เมษายน 2548 ดังนั้นเมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

ประเด็นในการประเมินที่ 2 ความพอใจต่อการช่วยเหลือจากภาครัฐของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ การได้หรือไม่ได้ตามที่เรียกร้องหรือในขอบเขตที่ยอมรับได้ของผู้มีประสบการณ์ในการรอรับความช่วยเหลือในช่วง 3 ปีเพาะปลูกที่ผ่านมา ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ (ตอบในภาพรวม) ยืนยันว่าผู้เรียกร้องได้ตามที่เรียกร้องระดับปานกลาง คือ ผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ (ตอบในภาพรวม) ยืนยันว่าผู้เรียกร้องไม่ได้ตามที่เรียกร้องแต่อยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ผู้ถ่ายทอดประสบการณ์ (ตอบในภาพรวม) ยืนยันว่าผู้เรียกร้องไม่ได้ตามที่เรียกร้องและไม่อยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้

ทั้งนี้ จากการสอบถามเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการร่วมเรียกร้องขอความช่วยเหลือจากภาครัฐในปีเพาะปลูก 2547/48 ได้รับข้อมูลว่าผู้เรียกร้องไม่ได้ตามที่เรียกร้องและไม่อยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้ แต่รู้สึกเฉยๆกันไป (ปลง) เพราะในขณะที่ดำเนินเรื่องราคาหอมแดงได้ดีขึ้น ภาครัฐจึงอ้างที่จะไม่ย้อนกลับไปช่วยเหลือภายหลัง (ผู้ที่อยู่ในขณะที่ราคาตกต่ำและต้องการการชดเชยหรือการแทรกแซงตลาดจึงถูกหลงลืมไป) นอกจากข้อมูลดังกล่าวยังสังเกตพบอีกว่าช่วงหลังภาครัฐไม่มีนโยบายแทรกแซงตลาดหอมแดงเหมือนที่ทำผ่านมาโดยตลอดแล้ว เพราะไม่ต้องการส่งเสริมการปลูกพืชชนิดนี้ (ต้องการให้หันไปปลูกพืชอย่างอื่นที่มีอนาคตกว่า) เนื่องจาก การแทรกแซงตลาด เช่น การประกันราคาเป็นแนวทางที่ใช้สำหรับพืชที่ต้องการส่งเสริมเท่านั้น (จะไปกระตุ้นการผลิต) ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถ

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการส่งเรื่องร้องเรียนของเกษตรกรปลูกหอมแดง กลุ่มเกษตรกรปลูกหอมแดงหรือสหกรณ์การเกษตรผู้ส่วนกลาง ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

(5.) การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตและการหีบห่อ

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การมีความรู้หรือได้เรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตและการหีบห่อของเกษตรกรปลูกหอมแดง

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่เคยได้รับความรู้หรือได้เรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตและการหีบห่อ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 75 ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 50-75 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ น้อยกว่าร้อยละ 50

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่า มีเกษตรกรปลูกหอมแดงเพียงร้อยละ 37.2 ที่เคยได้รับความรู้หรือได้เรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตและการหีบห่อ ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ตัดสินใจแปรรูปและ/หรือหีบห่อ

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ กลุ่มเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ตัดสินใจแปรรูปและ/หรือหีบห่อได้หรือไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ได้รับการสนับสนุนอย่างเป็นทางการที่ต่อเนื่อง มีค่าใช้จ่ายให้เงินเป็นก้อนแล้วจากไปเท่านั้น ระดับปานกลาง คือ ได้รับการสนับสนุน โดยการให้เงินเป็นก้อน และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ไม่ได้รับการสนับสนุน

ทั้งนี้ จากการสอบถามกลุ่มที่ตัดสินใจแปรรูปผลผลิตหอมแดง กล่าวคือ กลุ่มทำข้าวเกรียบหอมแดง น้ำพริกเผา และครั้งสัมผัสพบว่าล้วนได้รับการสนับสนุนมาโดยตลอด จากหลายหน่วยงาน ทั้งสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานเกษตรจังหวัด) และ

กระทรวงมหาดไทย (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด) รวมถึง นักการเมืองระดับชาติและนักการเมืองระดับท้องถิ่น และยังกรณีมีการพัฒนาไปเป็น OTOP ในภายหลัง กล่าวคือ ข้าวเกรียบหอมแดงและน้ำพริกเผา ยังได้รับการสนับสนุนมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้วใน ส่วนที่ 1 ประเด็นในการประเมินที่ 5 ตัวชี้วัดที่ 2 ว่าการสนับสนุนจากภาครัฐนั้นส่วนใหญ่เป็นเพียงการให้เงินเป็นก้อน ไม่มีการส่งเสริมอย่างเป็นทางการที่ต่อเนื่องแต่อย่างใด และในด้านการตลาดพบว่าตลาดที่ภาครัฐจัดหาให้ส่วนใหญ่เป็นตลาดเฉพาะกิจหรือชั่วคราวเท่านั้น กรณีตลาดประจำส่วนใหญ่กลุ่มที่ดำเนินการยังจะต้องเป็นผู้เสาะแสวงหาเอง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 3 การเพิ่มขึ้นของการแปรรูปหอมแดงและ/หรือการหีบห่อในช่วงปี พ.ศ. 2546/47-48/49

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ การมีการแปรรูปหอมแดงที่เพิ่มขึ้นจากที่เคยมีในช่วงปี พ.ศ. 2546/47-48/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ มีการแปรรูปหอมแดงเพิ่มขึ้น โดยรายเก่าขยายการผลิตและการตลาดพร้อมไปกับการเกิดรายใหม่ขึ้น ระดับปานกลาง คือ มีการแปรรูปหอมแดงเพิ่มขึ้น โดยรายเก่าขยายการผลิตและการตลาด แต่ไม่เกิดรายใหม่ขึ้น ระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ไม่มีการแปรรูปหอมแดงเพิ่มขึ้น กล่าวคือรายเก่าไม่ได้ขยายการผลิตและการตลาดในขณะที่ไม่มีรายใหม่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ จากการสอบถามกลุ่มเกษตรกรที่มีการแปรรูปมาก่อนปี พ.ศ. 2546/47 พบว่ามีเพียงกรณีข้าวเกรียบหอมแดง ตำบลบึงบอน อำเภอชุมพลบุรีเท่านั้นที่มีการขยายการผลิตและการตลาดในช่วงปี 2546/47-2548/49 อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่ กรณีน้ำพริกเผา ตำบลละทาย อำเภอกันทรารมย์ และส้มผัก ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ มีการผลิตและการตลาดค่อนข้างคงที่ ส่วนการแปรรูปหอมแดงที่เพิ่งริเริ่มหลังปี 2546 เป็นต้นมา พบว่ามีเพียงการทำแบบผักชีโรยหน้า หรือทำเพื่อสร้างภาพ(เป็นหน้าเป็นตา)ให้ข้าราชการที่เกี่ยวข้องเท่านั้น กล่าวคือ การทำคุกกี้หอมแดงและไวน์หอมแดงของอำเภอชุมพลบุรีเพื่อนำไปแสดงในงานกาชาด ซึ่งหลังจากการจัดงานผ่านพ้นไปก็มิได้มีการดำเนินการต่อแต่อย่างใด หรือ คาดว่าจะดำเนินการต่ออีกครั้งในงานกาชาดปีต่อไป ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จล้มเหลว

อนึ่ง เกษตรกรสะท้อนว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้การแปรรูปไม่เพิ่มขึ้น คือ (1.) ไม่มีใครพาทำอย่างจริงจัง (ขาดตัวนำ (Agent) ทั้งที่ ชาวบ้านส่วนใหญ่พร้อมที่จะคล้อยตามอยู่แล้ว) (2.) ในบางช่วงเวลา (อาทิ ต้นปี 2549) พ่อค้าแข่งขันซื้อผลผลิต จึงไม่แปลกที่หอมแดงของหลายบ้านลงจากฉาง ได้ก็มีพ่อค้ามาซื้อทันที (บางกรณียังไม่ทันแห้งสนิทเสียด้วยซ้ำไป) ทำให้เกษตรกรรีบขาย ได้ก็ต้องการรีบขาย (เมื่อราคาเป็นที่พอใจ) ไม่ได้นึกถึงการนำไปเป็นวัตถุดิบแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าแต่อย่างใด และ (3.) เกษตรกรมีกิจกรรมเชิงการเกษตรอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากปัจจุบันเพาะปลูกหลายอย่าง จึงไม่มีเวลาสนใจเพิ่มมูลค่าด้วยการแปรรูป

นอกจากนั้น เกษตรกรได้สะท้อนข้อมูลเพิ่มเติมว่าภาครัฐไม่ได้สร้างหลักประกันที่จะจูงใจให้เกษตรกรแปรรูปแต่อย่างใด เห็นได้จากคำแรกที่เกษตรกรมักจะเอ่ยเมื่อมีการถามเรื่องการแปรรูปคือ “ทำแล้วจะเอาไปขายที่ไหน” อันสะท้อนว่ายังไม่มีการแสวงหาตลาดรองรับจากภาครัฐที่จะทำให้เกษตรกรเชื่อมั่นในแนวทางการเพิ่มมูลค่าเพิ่มของผลผลิตหอมแดงจากการเอาไปแปรรูปขาย

อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรจังหวัดได้ให้ข้อมูลว่าสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดเคยผลักดันให้เอกชนเข้ามาตั้งโรงงานผลิตน้ำพริกเผาในจังหวัดแล้ว ซึ่งจะสามารถรองรับวัตถุดิบหอมแดงในจังหวัดได้จำนวนมาก แต่ยังไม่สำเร็จ เนื่องจากยังไม่มีการผลักดันที่จริงจังเพียงพอ ทั้งที่เป็นแนวทางที่ดีและไม่มีใครต้องเสียประโยชน์ (ทุกฝ่ายมีแนวโน้มจะได้ประโยชน์)

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ ร้อยละของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีการมัดจุกหอมแดงก่อนขาย (หีบห่อ) ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับ ประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มากกว่าร้อยละ 50 ระดับปานกลาง คือ ร้อยละ 25-50 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ น้อยกว่าร้อยละ 25

ทั้งนี้ จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงเพียงร้อยละ 14.6 เท่านั้นที่มีการมัดจุกหอมแดงก่อนขาย ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 โดยร้อยละ 85.4 เคยมัดจุกหอมแดงก่อนขายก่อนปีเพาะปลูก 2546/47 แต่หลังจากนั้นเลิกทำแล้ว และไม่มีเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างคนใดเลยที่ไม่เคยมัดจุกหอมแดงก่อนขายมาก่อน ซึ่งตีความได้ว่าในอดีตมีการมัดจุกหอมแดงก่อนขายกันทั้งหมดแต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ได้เลิกทำกันแล้ว ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

อนึ่ง คำอธิบายที่สำคัญ คือ พฤติกรรมการมัดหรือไม่มัดจุกหอมแดงก่อนขายของเกษตรกรขึ้นกับพ่อค้านั่นเอง กล่าวคือ ถ้าพ่อค้าพร้อมที่จะรับซื้อ โดยไม่ต้องมัดจุก เกษตรกรก็พร้อมที่จะขายโดยไม่มัดจุก (พ่อค้าอยากได้ผลผลิตไว หรือ ไม่ทนรอให้มัดจุก) และถ้าช่วงที่ผลผลิตล้นตลาด การซื้อขายชะงัก หรือ เกิดภาวะวิกฤติ (พ่อค้าไม่แย่งกันซื้อแล้ว) เกษตรกรก็พร้อมที่จะมัดจุกหอมเพื่อหาทางให้พ่อค้ามารับซื้อในราคาที่พอใจให้ได้ ซึ่งในช่วงปีเพาะปลูกที่ศึกษาไม่ปรากฏภาวะวิกฤติดังกล่าวชัดเจนเหมือนในอดีต กล่าวคือ ส่วนใหญ่พ่อค้าพร้อมซื้อโดยไม่ต้องมัดจุก ผลจึงปรากฏดังสถิติข้างต้น นั่นคือ มีเป็นส่วนน้อยมากที่มัดจุกหอมแดงก่อนขาย

อย่างไรก็ตาม ในปีเพาะปลูก 2549/50 ซึ่งอยู่นอกเหนือขอบเขตการวิจัยครั้งนี้ แต่เป็นปรากฏการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นอยู่อันพึงหวัชกมาช่วยในการอธิบายในขอบเขตที่ศึกษา กล่าวคือ เดือนมกราคม 2550 เกิดวิกฤติด้านราคาจากปัญหาการเมืองระหว่างไทยและสิงคโปร์ (กรณีสิงคโปร์ให้การต้อนรับอดีตนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นজননความขัดแย้งอยู่ในขณะนี้เป็นพิเศษ ทำให้ไทยมีมาตรการที่บ่งบอกถึงความไม่พอใจ จนกระทบต่อความสัมพันธ์ของทั้งสองประเทศ) ในท้ายที่สุด การส่งหอมแดงออกไปยังตลาดสิงคโปร์ซึ่งเป็นตลาดส่งออกหอมแดงที่สำคัญของไทยได้รับผลกระทบ พ่อค้าจึงชะลอการรับซื้อหอมแดงในช่วงนี้ ซึ่งเป็นช่วงที่หอมแดงในจังหวัดออกมามากที่สุด เกษตรกรจึงต้องคั้นนมมัดจุกหอมแดงก่อนขาย เพื่อเพิ่มแรงจูงใจให้พ่อค้ารับซื้อในราคาที่ดี ทั้งในช่วงที่ผ่านมาไม่ได้ทำการมัดจุกก่อนขายกัน

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ เนื่องจาก การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตและ/หรือการหีบห่อไม่เพียงไม่นำไปสู่การแปรรูปที่เพิ่มขึ้นอย่างจริงจังเท่านั้น หากแต่ยังนำไปสู่การหีบห่อ (การมัดจุกหอมแดงก่อนขาย) ที่ลดลงอีกด้วย กล่าวคือ เกษตรกรส่วนใหญ่เอาลงจากฉางขายเลย แล้วไปปรับข้างมัดจุกจากพ่อค้าที่หลัง หรือ กล่าวได้ว่าเปลี่ยนตัวเองจากการเป็นผู้ประกอบการมาเป็นลูกจ้างเพื่อมัดจุกหอมเป็นรายได้เสริม

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตและ/หรือการหีบห่อในมิติการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐของเกษตรกรปลูกหอมแดงที่ตัดสินใจแปรรูปและ/หรือหีบห่อ ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง ส่วนในมิติการมีความรู้หรือได้เรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตและการหีบห่อของเกษตรกรปลูกหอมแดง และมิติการเพิ่มขึ้นของการแปรรูปหอมแดงและ/หรือการหีบห่อในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือกล่าวอีกอย่างคือ ประสบความสำเร็จ

(6.) การแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชี (Account Trade)

(เฉพาะพื้นที่อำเภอเมือง (สหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสะเกษ จำกัด) กันทรลักษ์ (สหกรณ์การเกษตรกันทรลักษ์ จำกัด) และกันทรารมย์ (สหกรณ์การเกษตรศรีกันทรารมย์ จำกัด))

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การมีตลาดซื้อขายวัตถุดิบ ป้อนการผลิตและผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้คือ ความสำเร็จในการขยายตลาดซื้อขายปุ๋ย หัวพันธุ์ และผลผลิตหอมแดงเพิ่มขึ้นได้ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มีตลาดซื้อขายปุ๋ย หัวพันธุ์ และผลผลิตหอมแดงเพิ่มขึ้น โดยเป็นไปตามหรือใกล้เคียงเป้าหมายที่วางไว้ ระดับปานกลาง คือ มีตลาดซื้อขายปุ๋ย หัวพันธุ์ และผลผลิตหอมแดงเพิ่มขึ้น แต่ไม่เป็นไปตามหรือใกล้เคียงเป้าหมายที่วางไว้ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ขณะนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จในการขยายตลาดซื้อขายปุ๋ย หัวพันธุ์ และผลผลิตหอมแดงเพิ่มขึ้นได้

ทั้งนี้ จากข้อมูลสำนักงานสหกรณ์จังหวัดพบว่าในการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีตั้งเป้าหมายในภาพรวมของปริมาณสินค้าที่ต้องการจำหน่ายเฉพาะกรณีหอมแดงไว้ คือ 34,000 ตันต่อปี และมีเป้าหมายในการเดินทางไปเจรจาแลกเปลี่ยนสินค้าแต่ละครั้งอยู่ด้วย ซึ่งผลปรากฏดังตาราง

ตารางที่ 17 แสดงผลการเจรจาเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับหอมแดง

คู่การเจรจา (คู่ค้า)	สินค้าเป้าหมาย	ผลการเจรจาเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับหอมแดง
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรกันทรลักษ์ จำกัด กับสหกรณ์การเกษตรด่านขุนทด จำกัด	ระหว่างข้าวสารหอมมะลิ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ หอมแดง และสาโทภูปริ กับลูกสุกร อาหารสุกร และมันเส้นสะอาด	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรศรีกันทรารมย์ จำกัด กับชุมนุมสหกรณ์การเกษตรกำแพงเพชร จำกัด	ระหว่างข้าวสารหอมมะลิ หอมแดง กระเทียม ข้าวเหนียวและการบริการ กับมันเส้น ข้าวโพด ข้าวพ่นแข็ง และหินอ่อน	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสะเกษ จำกัด กับสหกรณ์การเกษตรชุมแสง จำกัด	ระหว่างข้าวสารหอมมะลิ หอมแดง กระเทียม และบริการกับข้าวพ่นแข็ง มันเส้น ข้าวโพด ปลายข้าว และปลาสด	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

คู่การเจรจา (คู่ค้า)	สินค้าเป้าหมาย	ผลการเจรจาเฉพาะกรณีที่เกี่ยวข้องกับหอมแดง
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรศรีกันทรารมย์ จำกัด กับสหกรณ์การเกษตรลาดยาว จำกัด	ระหว่างข้าวสารหอมมะลิ ข้าวเปลือกหอมมะลิ หอมแดง กระเทียมและบริการ กับข้าวพื้นแข็ง มันเส้น และข้าวโพด	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสะเกษ จำกัด กับสหกรณ์การเกษตรสุราษฎร์ธานี จำกัด	ระหว่างข้าวหอมมะลิ หอมแดง และกระเทียม กับมะพร้าว	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรกันทรลักษณ์ จำกัด กับกลุ่มสตรีน้ำพริกปรุงรสกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ ชลบุรี	ระหว่างกระเทียม หอมแดง และพริก กับน้ำพริก	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสะเกษ จำกัด กับร้านค้าสหกรณ์สิงห์บุรี	ระหว่างข้าวหอมมะลิ พริก หอมแดง กระเทียม และน้ำตาล กับข้าวสารพื้นเมือง และสินค้า OTOP	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสะเกษ จำกัด กับชุมนุมสหกรณ์อุตรดิตถ์	ระหว่างข้าวหอมมะลิ และข้าวเหนียว กับพันธุ์หอม ไม้กวาด	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรกันทรลักษณ์ จำกัด กับสหกรณ์เลี้ยงสุกรอุตรดิตถ์	ระหว่างข้าวหอมมะลิ กับลูกสุกร และพันธุ์หอมแดง	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรกันทรลักษณ์ จำกัด กับสหกรณ์การเกษตรเมืองลับแล	ระหว่างข้าวหอมมะลิ กับผลไม้และพันธุ์หอมแดง	ใกล้เคียงเป้าหมายที่วางไว้
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรกันทรลักษณ์ จำกัด กับสหกรณ์การเกษตรบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน	ระหว่างข้าวหอมมะลิกับพันธุ์หอมแดง	ใกล้เคียงเป้าหมายที่วางไว้
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรกันทรลักษณ์ จำกัด กับสหกรณ์หัตถกรรมผ้าฝ้ายทอมือ จังหวัดลำพูน	ระหว่างข้าวหอมมะลิกับพันธุ์หอมแดง	ใกล้เคียงเป้าหมายที่วางไว้
- ระหว่างสหกรณ์การเกษตรศรีกันทรารมย์ จำกัด สหกรณ์การเกษตรกันทรลักษณ์ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสะเกษ จำกัด กับจังหวัดฉะเชิงเทรา	ระหว่าง หอมแดง กระเทียม ข้าวโพด ข้าวหอมมะลิ และข้าวหัก กับปุ๋ยมูลไก่อัดเม็ด ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยเคมี และมะพร้าว	ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย

จากตารางข้างต้นจะเห็นว่ากรการจัดทำการแลกเปลี่ยนสินค้าแบบหักบัญชีทำให้มีตลาดซื้อขายปุ๋ย หัวพันธุ์ และผลผลิตหอมแดงเพิ่มขึ้น แต่ไม่เป็นไปตามหรือ ใกล้เคียงเป้าหมายที่วางไว้ เนื่องจากเหตุผลประการสำคัญ คือ หอมแดงเป็นพืชที่เก็บไว้ได้ไม่นาน ด้วยเหตุนี้ สหกรณ์ฯ

คู่ค้าที่จะแลกเอาหอมแดงจะต้องทำการตลาดมาก่อน เพราะไม่สามารถเอาไปกองรอทำการตลาดที่หลังได้ (มีโอกาสน่าเสียเร็ว ยิ่งกรณีที่สหกรณ์ฯ คู่ค้าไม่มีที่แขวนหอมแดง) ในขณะเดียวกัน การที่จะไปแลกเอาหัวพันธุ์หอมแดงจากคู่ค้าและแลกเอาปุ๋ยมาเพาะปลูกนั้น ก็พบปัญหาว่าช่วงของการเพาะปลูกหอมแดง (ต้องการหัวพันธุ์และปุ๋ย) เป็นช่วงที่ไม่มีข้าวหอมมะลิซึ่งมักเป็นสินค้าที่เป็นที่ต้องการของคู่ค้าเสมอมากพอที่จะไปแลก (เป็นช่วงที่กำลังอยู่ในระหว่างการเพาะปลูกข้าวของเกษตรกร) ทำให้ต้องแลกเอามาไว้ก่อน กลายเป็นภาระของสหกรณ์ฯ ในการเก็บไว้รอปีเพาะปลูกหอมแดง ซึ่งเริ่มต้นประมาณเดือนตุลาคม ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้คือ การมีประสบการณ์ร่วมกัน(แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกัน)ของสหกรณ์ที่เข้าร่วม โครงการว่าได้สร้างตลาดที่ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางในทุกขั้นตอนจริง (1.การนำปุ๋ย พันธุ์หอมแดง และผลผลิตมาเข้าสหกรณ์ 2.การเอามาซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนโดยสหกรณ์ และ 3.การนำผลคอบแทนหรือปุ๋ยและหัวพันธุ์กลับสู่หรือขายให้แก่เกษตรกร) ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูง คือ ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางทุกขั้นตอน ระดับปานกลาง คือ ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางเฉพาะบางขั้นตอน และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ผ่านพ่อค้าคนกลางไม่ต่างจากการตลาดแบบอื่น

ทั้งนี้ จากการสอบถามผู้จัดการสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้รับการยืนยันว่าโครงการแลกเปลี่ยนสินค้าแบบหักบัญชีได้สร้างตลาดที่ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางในทุกขั้นตอนจริง กล่าวคือการนำปุ๋ย พันธุ์หอมแดง และผลผลิตมาเข้าสหกรณ์ การเอามาซื้อขายหรือแลกเปลี่ยนโดยสหกรณ์ และการนำผลคอบแทนหรือปุ๋ยและหัวพันธุ์กลับสู่หรือขายให้แก่เกษตรกรนั้น ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางเลย (สหกรณ์ฯที่เป็นเจ้าภาพและสหกรณ์ฯในเครือข่ายเป็นผู้ดำเนินการเองทั้งหมด) นอกเสียจากว่าจะมองว่าสหกรณ์ฯแสดงบทบาทเป็นพ่อค้าคนกลางเสียเอง ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับสูง

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้มีทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับปานกลางและมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับสูง กล่าวคือ ความสำเร็จในการขยายตลาดซื้อขายปุ๋ย หัวพันธุ์ และผลผลิตหอมแดงเพิ่มขึ้นได้ และการมีประสบการณ์ร่วมกันของสหกรณ์ที่เข้าร่วม โครงการว่าได้สร้างตลาดที่ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางในทุกขั้นตอนจริง ตามลำดับ

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การมีเครือข่ายธุรกิจระหว่างจังหวัดที่แลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน โดยต่างฝ่ายต่างชนะ (win-win situation)

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ การมีประสบการณ์ร่วมกันของสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการว่าไม่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบ หรือ มีทั้งส่วนที่ได้เปรียบและส่วนที่เสียเปรียบ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ทั้งหมดมีประสบการณ์ร่วมกันว่าไม่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบ ระดับปานกลาง คือ บางส่วนมีประสบการณ์ว่าไม่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ทั้งหมดมีประสบการณ์ร่วมกันว่ามีทั้งส่วนที่ได้เปรียบและส่วนที่เสียเปรียบ

ทั้งนี้ จากการสอบถามผู้จัดการสหกรณ์ฯที่เกี่ยวข้อง ได้รับการสะท้อนข้อมูลจากส่วนใหญ่ว่าการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีนั้น มีทั้งส่วนที่ได้เปรียบและส่วนที่เสียเปรียบ กล่าวคือ การตีราคาโดยไม่มีการคำนึงถึงต้นทุนในการเก็บรักษาที่ต่างกัน ย่อมทำให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบกันได้ อาทิ กรณีเอาหอมแดงไปแลกกับหินอ่อนนั้น ย่อมได้เปรียบเพราะคู่ค้ามีต้นทุนในการเก็บรักษามากกว่า (หอมแดงเก็บรักษายาก และเก็บได้เพียง 2-3 เดือน และยังเก็บนานมูลค่ายิ่งลดลง) ในขณะที่ กรณีเอาข้าวหอมมะลิไปแลกสุกรย่อมเสียเปรียบเพราะมีต้นทุนในการเก็บรักษามากกว่า (สุกรต้องการการดูแล และมีต้นทุนในการดูแลก่อนที่จะสามารถขายได้ทั้งหมด) เป็นต้น

นอกจากนั้น การที่มูลค่าสินค้ามีการตีราคาตลาดในปัจจุบัน ทำให้สินค้าซึ่งโดยปกติจะมีช่วงเวลาที่ราคาสูงต่ำต่างกัน เมื่อนำมาแลกเปลี่ยนในเวลาเดียวกัน จึงเป็นไปได้ยากที่จะเป็นช่วงที่ราคาตลาดของสินค้าทั้งสองฝ่ายล้วนอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจ

อย่างไรก็ตาม กรณีผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรกันทรลักษ์ จำกัด ได้สะท้อนประสบการณ์ว่าในตอนแรกรู้สึกเหมือนกันว่าเสียเปรียบ เพราะไม่ได้เท่าที่มุ่งหวัง หากแต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าคู่ค้าก็ไม่ได้ตามที่มุ่งหวังทั้งหมดเหมือนกัน เนื่องจากโดยธรรมชาติของการต่อรอง ผลการต่อรองนั้น มักไม่มีฝ่ายใดไม่สูญเสียสิ่งที่ตนต้องการ เพื่อการทำให้ความต้องการของแต่ละฝ่ายมาบรรจบกัน เช่นนี้ กล่าวได้ว่ากรณีผู้จัดการสหกรณ์การเกษตรกันทรลักษ์ จำกัด เห็นว่าการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีนั้น ไม่มีการได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน

ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ การมีประสบการณ์ร่วมกันของสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการว่าเครือข่ายธุรกิจระหว่างจังหวัดจากการจัดการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชี เป็นเครือข่ายหลวมๆที่หวังผลกันชั่วคราวครั้งชั่วคราวเท่านั้นหรือตรงกันข้าม ซึ่งสะท้อนได้จากการจะ

ติดต่อค้าขายกันต่อไปหรือยุติ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่มีคู่ค้าที่จะติดต่อค้าขายกันต่อไปมากกว่าที่จะยุติการติดต่อค้าขายระหว่างกัน ระดับปานกลาง คือ บางส่วนเท่านั้นที่มีคู่ค้าที่จะติดต่อค้าขายกันต่อไปมากกว่าที่จะยุติการติดต่อค้าขายระหว่างกัน และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่มีคู่ค้าที่จะติดต่อค้าขายกันต่อไปน้อยกว่าที่จะยุติการติดต่อค้าขายระหว่างกัน

ทั้งนี้ จากการสอบถามผู้จัดการสหกรณ์ฯที่เกี่ยวข้องพบว่าทั้งหมดมีคู่ค้าที่จะติดต่อค้าขายกันต่อไปมากกว่าที่จะยุติการติดต่อค้าขายระหว่างกัน ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จ ในระดับสูง

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้มีทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับสูง คือ การมีประสบการณ์ร่วมกันของสหกรณ์ฯที่เข้าร่วม โครงการว่าเครือข่ายธุรกิจระหว่างจังหวัดจากการจัดการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีเป็นเครือข่ายหลวมๆที่หวังผลกันชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้นหรือตรงกันข้าม และมีมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง คือ การมีประสบการณ์ร่วมกันของสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการว่าไม่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบ หรือ มีทั้งส่วนที่ได้เปรียบและส่วนที่เสียเปรียบ

ประเด็นในการประเมินที่ 3 ความสะดวกในการซื้อขายเทียบกับวิธีที่สหกรณ์ฯใช้อยู่เดิม

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ การมีประสบการณ์ร่วมกันของสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการว่าการจัดการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีทำให้สะดวกในการซื้อขายมากขึ้น (เป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น) เทียบจากวิธีที่สหกรณ์ฯใช้อยู่เดิม ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ว่าเป็นเรื่องที่ง่ายขึ้น ระดับปานกลาง คือ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ว่าไม่แตกต่างจากวิธีที่สหกรณ์ฯใช้อยู่เดิม และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ว่ายุ่งยากมากขึ้น

ทั้งนี้ จากการสอบถามผู้จัดการสหกรณ์ฯที่เกี่ยวข้องพบว่าส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า การแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีมีความยุ่งยาก (ยุ่งยากมากขึ้น ถ้าเทียบกับวิธีที่สหกรณ์ฯใช้อยู่เดิม) และถ้าหน่วยงานภาครัฐไม่เข้ามาหนุนเสริมในด้านงบประมาณ ขอมไม่มีทางที่จะสำเร็จได้ เนื่องจาก ต้องแสวงหาตลาดก่อนผ่านการจัดแสดงสินค้า (Road Show) ซึ่งมีต้นทุนสูงและต้องการการประชาสัมพันธ์ที่ดี นั่นคือ การเข้าถึงสื่อในท้องถิ่นต่างๆ (ถ้าพึ่งสหกรณ์ฯไม่สามารถเข้าถึงได้) นอกจากนั้น สหกรณ์ฯยังต้องสูญเสียเวลามากไปกับกระบวนการดำเนินการ (เดินทางไป

จัดแสดงสินค้า ไปเจรจา ไปทำข้อตกลงในเบื้องต้น และไปทำสัญญา) ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ

ประเด็นในการประเมินที่ 4 การได้ประโยชน์จากการจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีของเกษตรกรปลูกหอมแดง (ประโยชน์ตกกับเกษตรกร)

1. ตัวชี้วัดที่ 1 ในประเด็นนี้ คือ การมีข้อค้นพบหรือข้อมูลยืนยันว่าประโยชน์จากการจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชียุทธศาสตร์นั้นตกกับเกษตรกรในแง่ของการมีช่องทางระบายผลผลิตเพิ่มขึ้น ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ ประโยชน์จากการจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชียุทธศาสตร์นั้นตกกับเกษตรกรในแง่ของการมีช่องทางระบายผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง ระดับปานกลาง คือ ประโยชน์จากการจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชียุทธศาสตร์นั้นตกกับเกษตรกรในแง่ของการมีช่องทางระบายผลผลิตเพิ่มขึ้นบางกลุ่ม และเฉพาะที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการเท่านั้น และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ประโยชน์จากการจัดทำโครงการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชียุทธศาสตร์นั้น ไม่ได้ตกกับเกษตรกรในแง่ของการมีช่องทางระบายผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ จากการสอบถามผู้จัดการสหกรณ์ฯที่เกี่ยวข้องพบว่าสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเป็นระบบเครือข่าย และสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการทั้ง 3 มีสถานะเป็นสหกรณ์แม่ของสหกรณ์เครือข่ายในจังหวัดทั้งสิ้น ดังนั้นระบบการดำเนินงานจึงเชื่อมโยงกับสหกรณ์ฯทั้งจังหวัด เห็นได้ชัดจากการรวบรวมผลผลิตเพื่อเข้าร่วมโครงการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชี ไม่ได้มีขอบเขตจำกัดเฉพาะในพื้นที่ของสหกรณ์แม่ที่เป็นเจ้าภาพรวบรวมเท่านั้น หากแต่สหกรณ์แม่ได้ทำการประสานไปยังสหกรณ์เครือข่ายที่มีสินค้าที่ต้องการเพื่อให้ไปรวบรวมกับสมาชิกของสหกรณ์ฯนั้นๆมา ดังเช่น การรวบรวมผลผลิตหอมแดง ที่เคยมีการดำเนินการที่ผ่านมา คือ สหกรณ์แม่จะให้สหกรณ์เครือข่ายที่มีสมาชิกปลูกหอมแดงมากเป็นผู้รวบรวมผลผลิตหอมแดงจากพื้นที่มาให้ อาทิ สหกรณ์ผู้ปลูกหอมแดงกระเทียมภูเงินอินทสุขศรี จำกัด สหกรณ์ผู้ปลูกหอมแดงตำบลน้ำคำ จำกัด และสหกรณ์ผู้ปลูกหอมแดงกันทรารมย์ จำกัด เป็นต้น เช่นนี้ ประโยชน์จากโครงการนี้จึงสามารถตกกับเกษตรกรได้อย่างกว้างขวาง (ไม่จำกัดเฉพาะเกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการเท่านั้น) ในขณะเดียวกัน จากการเก็บข้อมูลครัวเรือนพบว่าครัวเรือนเกษตรกรร้อยละ 56.3 ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ดังนั้น เกษตรกรกลุ่มดังกล่าวจึงล้วนมีโอกาสได้รับประโยชน์ทั้งสิ้น (กล่าวได้ว่า เกษตรกรล้วนมีโอกาสที่จะมีช่องทางระบายผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง)

อย่างไรก็ตาม การแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีกรณีการนำสินค้าจากจังหวัดไปแลกเปลี่ยนมากเฉพาะกับผลผลิตข้าวหอมมะลิเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ แม้ว่าเกษตรกรปลูกหอมแดงส่วนใหญ่จะปลูกข้าวร่วมด้วย แต่ประโยชน์ดังกล่าวก็เป็นเพียงประโยชน์ในทางอ้อมเท่านั้น (ไม่ใช่ประโยชน์จากการปลูกหอมแดงซึ่งเป็นหน่วยวิเคราะห์โดยตรง)

กรณีที่ดี เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วก็ยังสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับสูง

2. ตัวชี้วัดที่ 2 ในประเด็นนี้ คือ การมีข้อค้นพบหรือข้อมูลยืนยันว่าประโยชน์จากการจัดการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีนั้นตกกับเกษตรกรในแง่ของการสามารถแสวงหาปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูกลง ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วยระดับสูงคือ ประโยชน์จากการจัดการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีนั้นตกกับเกษตรกรในแง่ของการสามารถแสวงหาปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูกลงอย่างกว้างขวาง ระดับปานกลาง คือ ประโยชน์จากการจัดการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีนั้นตกกับเกษตรกรในแง่ของการสามารถแสวงหาปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูกลงบางกลุ่มและเฉพาะที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการเท่านั้น และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ประโยชน์จากการจัดการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีนั้นไม่ได้ตกกับเกษตรกรในแง่ของการสามารถแสวงหาปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูกลงอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ จากการสอบถามผู้จัดการสหกรณ์ฯที่เกี่ยวข้องพบว่ากรณีที่สหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเป็นระบบเครือข่ายดังกล่าวไปนั้น แม้จะทำให้เกษตรกรดูเหมือนว่าจะมีแนวโน้มที่จะได้รับประโยชน์ในแง่ของการสามารถแสวงหาปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูกลงอย่างกว้างขวางเฉกเช่นเดียวกับวิธีการอธิบายภายใต้ตัวชี้วัดที่ผ่านมา แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า เฉพาะเกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการเท่านั้นที่ได้รับประโยชน์ในแง่นี้ และประโยชน์ดังกล่าวยังไม่ปรากฏขึ้นอย่างชัดเจน เนื่องจาก หลังจากสอบถามราคาปุ๋ยที่ได้จากการแลกเปลี่ยนสินค้ามาแล้วนั้นพบว่าไม่แตกต่างจากราคาขายในแหล่งอื่นมากนัก ประโยชน์ที่แท้จริงจึงกลายเป็นเพียงการสามารถเพิ่มกำไรให้สหกรณ์ฯได้ ซึ่งในท้ายที่สุดแล้วก็หมายถึงการสามารถปันผลให้เกษตรกรตอนสิ้นปีได้มากขึ้นนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ชี้ชัดว่า กำไรของสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมโครงการเทียบกับสหกรณ์ฯอื่นไม่ได้แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดแต่อย่างใด มีหน้าซ้ำบางสหกรณ์ฯยังพบกับภาวะขาดทุน กล่าวคือ ในปี 2549 สหกรณ์การเกษตรเมืองศรีสะเกษ จำกัด มี

กำไรสุทธิ 6,564,419.41 บาท (มีทุนดำเนินการ 343,048,993.00 บาท และมีสมาชิก 6,883 คน) สหกรณ์การเกษตรศรีกันทรารมย์ จำกัด มีกำไรสุทธิ 4,877,344.60 บาท (มีทุนดำเนินการ 313,634,501.82 บาท และมีสมาชิก 6,942 คน) และสหกรณ์การเกษตรกันทรลักษ์ จำกัด ขาดทุนสุทธิ 10,734,917.64 บาท (มีทุนดำเนินการ 243,156,253.43 บาท และมีสมาชิก 6,030 คน) ซึ่งเมื่อเทียบกับสหกรณ์ฯที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการฯ กล่าวคือ สหกรณ์การเกษตรยางชุมน้อย จำกัด มีกำไรสุทธิ 3,119,884.01 บาท (มีทุนดำเนินการ 129,584,725.97 บาท และมีสมาชิก 2,391 คน) สหกรณ์การเกษตรรายสีล จำกัด มีกำไรสุทธิ 2,611,244.02 บาท (มีทุนดำเนินการ 65,069,372.98 บาท และมีสมาชิก 2,733คน) และสหกรณ์การเกษตรวังหิน จำกัด ขาดทุนสุทธิ 57,704.76 บาท (มีทุนดำเนินการ 948,616.03 บาท และมีสมาชิก 200 คน) จะพบว่าไม่ได้สะท้อนความแตกต่างของการปันผลกำไรให้แก่สมาชิกระหว่างสหกรณ์ฯที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีที่ชัดเจน

ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วก็ยังสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

3. ตัวชี้วัดที่ 3 ในประเด็นนี้ คือ การมีมาตรการช่วยเหลือพิเศษหรือการส่งเสริมที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงที่เป็นสมาชิกจากสหกรณ์เพิ่มเติมขึ้นมาหลังจากการดำเนินการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชี ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ มีมาตรการช่วยเหลือพิเศษหรือการส่งเสริมฯที่เกษตรกรจำนวนมากสามารถเข้าถึงได้ ระดับปานกลาง คือ มีมาตรการช่วยเหลือพิเศษหรือการส่งเสริมฯแต่เกษตรกรจำนวนหนึ่งเท่านั้นที่เข้าถึงได้ และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ไม่มีมาตรการช่วยเหลือพิเศษหรือการส่งเสริมฯ

ทั้งนี้ จากการสอบถามผู้จัดการสหกรณ์ฯที่เกี่ยวข้องพบว่า มีมาตรการช่วยเหลือพิเศษหรือการส่งเสริมที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกรที่เป็นสมาชิก ดังนี้

- จัดโครงการส่งเสริมการเลี้ยงสุกรเป็นอาชีพเสริม (แจกเอาสุกรและอาหารสุกรมาให้สมาชิก)
- จัดโครงการส่งเสริมการหันมาปลูกยางพารา (แจกต้นกล้ายางพารามาขายให้)
- จัดขายอาหารทะเลให้สมาชิกในราคาถูกกว่าท้องตลาด (แจกเอาอาหารทะเลมา)

อย่างไรก็ตาม พบว่าสมาชิกส่วนน้อยเท่านั้นที่เข้าถึงมาตรการช่วยเหลือพิเศษหรือการส่งเสริมที่มีประโยชน์เหล่านี้

ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถสรุปภาพรวมจากตัวชี้วัดทั้งหมดได้ว่าประเด็นในการประเมินนี้มีทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับสูง คือ มิติการมีข้อค้นพบหรือข้อมูลยืนยันว่าประโยชน์จากการจัดการทำการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีนั้นตกกับเกษตรกร ในแง่ของการมีช่องทางระบายผลผลิตเพิ่มขึ้น และมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง คือ มิติการมีข้อค้นพบหรือข้อมูลยืนยันว่าประโยชน์จากการจัดการทำการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีนั้นตกกับเกษตรกรในแง่ของการสามารถแสวงหาปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูกลง และมิติการมีมาตรการช่วยเหลือพิเศษหรือการส่งเสริมที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงที่เป็นสมาชิกจากสหกรณ์ฯเพิ่มเติมขึ้นมาหลังจากการจัดการทำการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชี

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการจัดการทำการแลกเปลี่ยนสินค้าโดยระบบหักบัญชีมีทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับสูง มิติที่ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง และมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับต่ำหรือล้มเหลว โดยส่วนใหญ่ โน้มเอียงที่จะประสบความสำเร็จตามเกณฑ์ของการประเมินในระดับปานกลาง

(7.) การวิจัย (แผนงานตามแผนกลยุทธ์ของศูนย์วิจัยพืชสวนจังหวัด)

ประเด็นในการประเมินที่ 1 การมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาคความจำเป็นของยุคสมัยหรือการปรับตัวภายใต้บริบทปัจจุบัน

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือการเทียบประเด็นวิจัยกับประเด็นปัญหาการเกษตรในปัจจุบัน (พิจารณาโจทย์ที่สอดคล้อง โจทย์ที่เกินเลย และโจทย์ที่ขาดหาย) ซึ่งมีแบบตรวจสอบรายการ (check list) ดังนี้

- หนุนเสริมหรือไม่หนุนเสริมการสร้างรายได้เปรียบเชิงแข่งขัน (Competitive Advantage)
- หนุนเสริมหรือไม่หนุนเสริมการสร้างอาหารปลอดภัย (Food Safety)
- หนุนเสริมหรือไม่หนุนเสริมการสร้างและพัฒนามาตรฐานคุณภาพ
- หนุนเสริมหรือไม่หนุนเสริมการลดต้นทุนการผลิต
- หนุนเสริมหรือไม่หนุนเสริมการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต
- หนุนเสริมหรือไม่หนุนเสริมการเก็บรักษาผลผลิต

- หนุนเสริมหรือไม่หนุนเสริมการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด (เพื่อลดอุปทานหรืออุปสงค์ส่วนเกิน)

- หนุนเสริมหรือไม่หนุนเสริมการรักษาความมั่นคงทางอาหาร (Food Security)

ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ สอดคล้องกันมากกว่า 6 ใน 8 ระดับปานกลาง คือ สอดคล้องกันน้อยกว่า 6 ใน 8 แต่ไม่น้อยกว่า 4 ใน 8 และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ สอดคล้องกันน้อยกว่า 4 ใน 8

ทั้งนี้ จากรายงานการวิจัยที่ได้กล่าวถึงไปแล้วในส่วนที่ 1 ประเด็นในการประเมินที่ 9 ตัวชี้วัดที่ 1 พบว่าเรื่องที่ได้มีความสนใจศึกษาวิจัยนั้น มุ่งเป้าเพื่อที่จะพัฒนาวิธียุทธศาสตร์อินทรีย์ รวมทั้ง การสร้างหลักปฏิบัติในแปลงที่ดีเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นปัญหาการเกษตรในปัจจุบัน กล่าวคือ เป็นการหนุนเสริมการสร้างรายได้เปรียบเชิงแข่งขัน การสร้างอาหารปลอดภัย การสร้างและพัฒนามาตรฐานคุณภาพ การลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต

อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่กล่าวถึงในข้างต้นนั้น ได้ละเอียดเรื่องการแสวงหาวิธีการเก็บรักษาผลผลิต (ให้ยืนยาวมากยิ่งขึ้น) การเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด เพื่อลดอุปทานหรืออุปสงค์ส่วนเกิน และการรักษาความมั่นคงทางอาหารหรือการสร้างหลักประกันว่าชุมชนปลูกหอมแดงจะยังคงดำรงอยู่ได้ เพราะอย่างน้อยที่สุดนั้น คนไทยยังต้องบริโภคหอมแดง

ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

ประเด็นในการประเมินที่ 2 การเกิดการพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านขึ้น จากการนำผลการวิจัยไปใช้

ตัวชี้วัดในประเด็นนี้ คือ การเกิดหรือไม่เกิดการพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้านขึ้น จากการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้คือ การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต การเก็บเกี่ยว การเก็บรักษาผลผลิต การแปรรูปผลผลิตและการหีบห่อ ส่วนเกณฑ์ความสำเร็จ 3 ระดับประกอบไปด้วย ระดับสูง คือ เกิดการพัฒนาจากการนำผลการวิจัยไปใช้ตั้งแต่ 3 ใน 5 ด้านดังกล่าวขึ้นไป ระดับปานกลาง คือ เกิดการพัฒนาจากการนำผลการวิจัยไปใช้น้อยกว่า 3 ใน 5 ด้านดังกล่าวลงมา และระดับต่ำ/ล้มเหลว คือ ไม่มีการพัฒนาจากการนำผลการวิจัยไปใช้

ทั้งนี้ จากข้อมูลศูนย์วิจัยพืชสวนพบว่าเกิดการพัฒนาจากการนำผลการวิจัยไปใช้ที่เด่นชัดเพียงด้านเดียวใน 5 ด้านตามเกณฑ์ข้างต้นนั้น กล่าวคือ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งก็คือ การสร้างและพัฒนามาตรฐานคุณภาพผ่านการส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติในแปลงที่ดี การส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ และการมีความพยายามที่จะให้เกิดการเพาะปลูกหอมแดงด้วยเมล็ด (ได้มีการส่งเสริมการใช้เมล็ดแทนหัวพันธุ์มานานแล้ว กระทั่งเกิดปัญหานานับประการดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้วในส่วนที่ 1 ประเด็นในการประเมินที่ 9 ตัวชี้วัดที่ 1 ทำให้ปัจจุบันการส่งเสริมได้ลดน้อยลง) ดังนั้น เมื่อนำข้อมูลตามตัวชี้วัดดังกล่าวเทียบกับเกณฑ์ความสำเร็จแล้วสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ประเด็นในการประเมินนี้ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

อนึ่ง จากประเด็นในการประเมินทั้งหมด สะท้อนว่าในภาพรวมการวิจัยถือว่าประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง

3. การเชื่อมโยงผลระดับนโยบายกับผลระดับโครงการ/งาน

ผลการเชื่อมโยงเป็นดังตาราง

ตารางที่ 18 แสดงผลการเชื่อมโยงผลระดับนโยบายกับผลระดับโครงการ/งาน

ผลระดับนโยบาย (ผลลัพธ์สูงสุด)	ผลระดับโครงการ/งาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)	โครงการ/งาน
1.เกิดความพร้อมในการรับมือผลกระทบจากการค้าเสรี จากการควบคุมพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิต เพื่อให้การผลิตสอดคล้องกับการตลาดทั้งภายในและภายนอกประเทศในระดับปานกลาง สะท้อนจากจำนวนพื้นที่เพาะปลูกเทียบปีต่อปีตั้งแต่ 2546 ถึง 2549 เพิ่มขึ้น ลดลง และลดลงตามลำดับ และผลผลิตเทียบปีต่อปีตั้งแต่ 2546 ถึง	<ul style="list-style-type: none"> - เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้เกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะได้รับจากการเปิดเสรีการค้าหลังจากที่มีการเปิดเสรีการค้าแล้ว แต่ไม่ถึงกับล่าช้ากระทั่งกระทบต่อการปรับตัวให้ทันท่วงที (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - เกษตรกรส่วนใหญ่เพาะปลูกในพื้นที่เท่าเดิม หรือ มีทั้งปีที่เพิ่มและ/หรือปีที่ลดพื้นที่เพาะปลูกและ/หรือปีที่เพาะปลูกเท่าเดิม แต่ปีเพาะปลูก 2548/49 เพาะปลูกเท่าเดิม (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - เกษตรกรส่วนใหญ่ที่มีพื้นที่ศักยภาพต่ำ ได้ผลผลิตและมูลค่าของผลผลิตต่อไร่(น้อย) ยังคงเพาะปลูกในพื้นที่ดังกล่าวอยู่ในปีเพาะปลูกต่อไป (แม้จะมีการพัฒนาดินก่อน) (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว) - เกษตรกรปลูกหอมแดงรายใหม่หรือที่เพิ่งหันมาปลูกหอมแดงใน 	เตือนเกษตรกรให้ตระหนักว่าอาจจะได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้า จึงไม่ควรเพิ่มพื้นที่เพาะปลูกและเพาะปลูกในพื้นที่ที่มีศักยภาพต่ำ ส่วนเกษตรกรที่ปลูกพืชอย่างอื่นอยู่ไม่ควรหันมาปลูกหอมแดง

ผลระดับนโยบาย (ผลลัพธ์สูงสุด)	ผลระดับโครงการ/งาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)	โครงการ/งาน
2549 เพิ่มขึ้น ลดลง และ ไม่แตกต่างตามลำดับ (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	ปีเพาะปลูก 2546/47, 2547/48 และ 2548/49 มีใกล้เคียงกัน (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - เกษตรกรประมาณครึ่งหนึ่งเริ่มมีการปลูกพืชทดแทนบางส่วนแล้ว หากแต่ยังคงปลูกหอมแดงมากกว่า (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	
2. โดยภาพรวมหอมแดงในจังหวัด ไม่มีคุณภาพ (ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพ) (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว)	- เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องสามารถระบุเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรหอมแดง กล่าวคือ “ใหญ่ แห้ง แดง มัน และคอเล็ก” ได้ตรงกัน (ประสบความสำเร็จในระดับสูง) - เกษตรกรเกือบ 3 ใน 4 รับรู้ในมาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรกรหอมแดง ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-2548/49 (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีความพยายามดำเนินการผลิตให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพ (GAP.) อยู่ ด้วยการปฏิบัติตามคู่มือ/แนวปฏิบัติในแปลงที่ทางการแนะนำบ้าง (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตรกร (ทั้งหมด 7 ชนิดรวมหอมแดง) (ภายใต้แผนงานส่งเสริมการผลิตการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัด)
	มีการขยายผลโดยการเกิดการเรียนรู้ของเกษตรกรในการใช้เทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยระดับมาตรฐานเพื่อการส่งออกอยู่บ้าง สะท้อนจากการที่เกษตรกรเกินครึ่งยึดหลักเกษตรอินทรีย์ (“5 ไม่” กับ “4 มี”) เพียงพอตามเกณฑ์ (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	ถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสินค้าเกษตรที่ได้มาตรฐานและปลอดภัยระดับมาตรฐานเพื่อการส่งออก
	- เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพมากขึ้นเรื่อยๆ (ประสบความสำเร็จในระดับสูง) - เกษตรกรทั้งหมดที่เลี้ยงโคหรือกระบือสามารถผลิตปุ๋ยคอกใช้เองได้ และบางชุมชน(เป็นจำนวนน้อย) มีโรงอัดปุ๋ย (ทำปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ดได้) ในขณะที่ เกษตรกรเกินครึ่งมีความสามารถในการผลิตสารชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพไว้ใช้เพาะปลูกได้เอง (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - เกษตรกรจำนวนน้อยมากที่เคยเข้าไปดูงานจากแปลงเรียนรู้การผลิตหอมแดงปลอดภัยจากสารพิษ (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว)	ส่งเสริมการผลิตหอมแดงปลอดภัยจากสารพิษ (ภายใต้แผนงานในแผนกลยุทธ์ของสำนักงานเกษตรจังหวัด) (A)

ผลระดับนโยบาย (ผลลัพธ์สูงสุด)	ผลระดับโครงการ/งาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)	โครงการ/งาน
	-การส่งเสริมให้ใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์-ชีวภาพไม่นำไปสู่ผลกระทบทางอ้อมในทางลบและบวกมากนัก (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	
	- เรื่องที่ได้มีความสนใจศึกษาวิจัยนั้น มุ่งเป้าเพื่อที่จะพัฒนาวิถีแบบเกษตรอินทรีย์ รวมทั้ง การสร้างหลักปฏิบัติในแปลงที่ดี เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับประเด็นปัญหาการเกษตรในปัจจุบัน กล่าวคือ เป็นการหนุนเสริมการสร้าง ความได้เปรียบเชิงแข่งขัน การสร้างอาหารปลอดภัย การสร้างและพัฒนามาตรฐานคุณภาพ การลดต้นทุนการผลิต และการเพิ่มมูลค่าของผลผลิต (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - เกิดการพัฒนาจากการนำผลการวิจัยไปใช้ที่เด่นชัด คือ ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิต (การสร้างและพัฒนามาตรฐานคุณภาพผ่านการส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติในแปลงที่ดี การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ และการมีความพยายามที่จะให้เกิดการเพาะปลูกหอมแดงด้วยเมล็ด) (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	วิจัย (แผนงานตามแผนกลยุทธ์ของศูนย์วิจัยพืชสวนจังหวัด) (A)
3. ต้นทุนการผลิตหอมแดงในจังหวัดเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่สอดคล้องกับภาวะเงินเฟ้อ เมื่อพิจารณาเชิงสัมพัทธ์จึงถือว่าใกล้เคียงกันในแต่ละปี (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	เกษตรกรมากกว่าครึ่งใช้หัวพันธุ์ของตัวเอง โดยต้องซื้อบางส่วนเท่านั้นหรือไม่ต้องซื้อเลย (ประสบความสำเร็จในระดับสูง) และเกษตรกรเกือบครึ่งใช้หัวพันธุ์ของตัวเองในปริมาณไม่แตกต่างจากเดิม (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	ณรงค์ให้เพาะและเก็บพันธุ์หอมแดงไว้ปลูกเอง (ไม่ต้องไปซื้อ)
	เกษตรกรเกือบครึ่งซื้อยาและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่มมากขึ้น (ประสบความสำเร็จในระดับสูง)	รณรงค์ให้ซื้อยาและวัสดุอุปกรณ์ในรูปแบบกลุ่ม
	ได้เสนอไปแล้ว	ส่งเสริมการผลิตหอมแดงปลอดภัยจากสารพิษ (ภายใต้แผนงานในแผนกลยุทธ์ของสำนักงานเกษตรจังหวัด) (B)
	ได้เสนอไปแล้ว	วิจัย (แผนงานตามแผนกลยุทธ์ของศูนย์วิจัยพืชสวนจังหวัด) (B)

ผลระดับนโยบาย (ผลลัพธ์สูงสุด)	ผลระดับโครงการ/งาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)	โครงการ/งาน
	<ul style="list-style-type: none"> - ทำให้มีตลาดซื้อขายปุย หัวพันธุ์ และผลผลิตหอมแดงเพิ่มขึ้น แต่ไม่เป็นไปตามหรือใกล้เคียงเป้าหมายที่วางไว้ (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - ได้สร้างตลาดที่ไม่ผ่านพ่อค้าคนกลางในทุกขั้นตอนจริง นอกเสียจากว่าจะมองว่าสหกรณ์ฯ แสดงบทบาทเป็นพ่อค้าคนกลางเสียเอง (ประสบความสำเร็จในระดับสูง) - มีเครือข่ายธุรกิจระหว่างจังหวัดที่แลกเปลี่ยนผลประโยชน์กัน โดยผู้เกี่ยวข้องบางส่วนมีประสบการณ์ว่ามีทั้งส่วนที่ได้เปรียบและส่วนที่เสียเปรียบ ในขณะที่ บางส่วนมีประสบการณ์ว่าไม่ได้เปรียบหรือเสียเปรียบ (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - เครือข่ายธุรกิจระหว่างจังหวัดจากการจัดทำโครงการฯ ไม่ได้เป็นเครือข่ายหลวมๆ ที่หวังผลกันชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น สะท้อนได้จากการตัดสินใจติดต่อค้าขายกันต่อไปมากกว่าที่จะยุติการติดต่อค้าขายระหว่างกัน (ประสบความสำเร็จในระดับสูง) - มีความยุ่งยากมากขึ้น ถ้าเทียบกับวิธีที่สหกรณ์ฯ ใช้อยู่เดิม (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว) - มีข้อค้นพบหรือข้อมูลยืนยันว่าประโยชน์จากการจัดทำโครงการฯ นั้นตกกับเกษตรกรในแง่ของการมีช่องทางระบายผลผลิตเพิ่มขึ้นอย่างกว้างขวาง แต่ในแง่ของการสามารถแสวงหาปัจจัยการผลิตได้ในราคาถูกลงและการเข้าถึงมาตรการช่วยเหลือพิเศษหรือการส่งเสริมที่มีประโยชน์ต่อเกษตรกรเพิ่มเติมขึ้นมา หลังจากการจัดทำโครงการฯ จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มแคบๆ (มีทั้งมิติที่ประสบความสำเร็จในระดับสูงและปานกลาง) 	<p>จัดทำ Account Trade เพื่อซื้อพันธุ์หอมแดงมาปลูก และเพื่อขายผลผลิต โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง (A)</p>
<p>4. ภาวะทางด้านต้นทุนการขนส่งของเกษตรกรปลูกหอมแดงในจังหวัดส่วนใหญ่เท่าเดิมหรือไม่แตกต่างจากที่ผ่านมา (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)</p>	<p>เกษตรกรส่วนใหญ่มีการซื้อขายหน้าสวนหรือหน้าบ้าน/ฉางในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา (ประสบความสำเร็จในระดับสูงในแง่ของการลดภาระด้านต้นทุน แต่ในแง่ของการส่งเสริมการรวมกลุ่ม/จัดตั้งสหกรณ์ถือว่าเป็นความเสี่ยงที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว)</p>	<p>ส่งเสริมให้มีการซื้อขายหน้าสวน/บ้าน/ฉาง</p>

ผลระดับนโยบาย (ผลลัพธ์สูงสุด)	ผลระดับโครงการ/งาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)	โครงการ/งาน
5.มูลค่าของผลผลิตหอมแดง ในจังหวัด ในมิตราคาขายที่ เกษตรกร ได้รับเมื่อเทียบกับ ภาวะเงินเฟ้อ นั่นถือว่าลดลง ในมิติการแปรรูปและหีบห่อ มีการส่งเสริมที่ไม่จริงจัง และเกษตรกรส่วนน้อย เท่านั้นที่เกี่ยวข้อง (ประสบ ความสำเร็จทั้งในระดับต่ำ/ ล้มเหลวและปานกลาง)	ได้เสนอไปแล้ว	ส่งเสริมการผลิตหอมแดง ปลอดภัยจากสารพิษ (ภายใต้แผนงานในแผน กลยุทธ์ของสำนักงาน เกษตรจังหวัด) (C)
	เกษตรกรมากกว่า 1 ใน 4 แต่ไม่เกิน 2 ใน 4 เคนำหอมแดงที่ยัง ไม่แห้งคือออกสู่ตลาดในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	ประชาสัมพันธ์ให้นำ หอมแดงที่แห้งดีแล้วออก สู่ตลาด
	เกษตรกรมากกว่า 1 ใน 4 แต่ไม่เกิน 2 ใน 4 เคนำหอมแดงที่ยัง ไม่ครบอายุเก็บเกี่ยวออกขายในตลาดในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47 เป็นต้นมา (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)	รณรงค์ให้ไม่ถอน หอมแดงที่ยังไม่ครบอายุ เก็บเกี่ยวออกจำหน่าย
	- เกษตรกรเกือบ 1 ใน 4 ยังใช้วิธีการบ่มในการทำให้หอมแดงแห้ง (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - เกษตรกรมากกว่า 1 ใน 4 แต่ไม่เกิน 2 ใน 4 ที่หลังจากหอมแดง แห้งดีแล้วได้ลดคุณภาพในด้านอื่นลงไปเมื่อเทียบกับที่ยัง ไม่แห้ง (คือ ขนาดหัว สี ความมัน และขนาดคอ) (ประสบความสำเร็จใน ระดับปานกลาง)	รณรงค์การทำหอมแดงให้ แห้งอย่างถูกวิธี (A)
	- ชุมชนส่วนใหญ่แต่ไม่ทั้งหมดมีโรงแวนหอมแดงของชุมชน (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - ไม่ว่าในชุมชนที่มีหรือไม่มีที่แวนหอมแดงของชุมชน มี เกษตรกรปลูกหอมแดงที่มีปัญหาไม่มีที่แวนผลผลิตเพียงพอ กระทั่งต้องนำผลผลิตที่ต้องตากให้แห้งไปกองกับพื้นเลยเพียง เล็กน้อยเท่านั้น และไม่พบว่าปัญหาความขาดแคลนนั้นเกี่ยวข้อง กับการมีหรือไม่มีโรงแวนของชุมชน - เกษตรกรมากกว่า 1 ใน 4 แต่ไม่เกิน 2 ใน 4 มีปัญหาการเร่งขาย ผลผลิตเพราะไม่สามารถเก็บรักษาผลผลิตไว้นานได้ ด้วยเหตุผล ประการสำคัญที่สุด คือ ไม่มีที่เก็บผลผลิตชุดต่อไป เพราะทยอย เก็บเกี่ยวผลผลิต (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว)	ส่งเสริมให้มีและใช้โรง แวนหอมแดงของ สหกรณ์หรือกลุ่ม เกษตรกร (A)
- เกษตรกรที่มีความรู้หรือได้เรียนรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับการแปร รูปผลผลิตและการหีบห่อมีจำนวนน้อย (ประสบความสำเร็จใน	ส่งเสริมการแปรรูป ผลผลิตและ/หรือการหีบ	

ผลระดับนโยบาย (ผลลัพธ์สูงสุด)	ผลระดับโครงการ/งาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)	โครงการ/งาน
	<p>ระดับต่ำ/ล้มเหลว)</p> <p>- กลุ่มเกษตรกรที่ตัดสินใจแปรรูปได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ แต่ส่วนใหญ่เป็นเพียงการให้เงินเป็นก้อน ไม่มี การส่งเสริมอย่างเป็นทางการที่ต่อเนื่องแต่อย่างใด และใน ด้านการตลาดพบว่าตลาดที่ภาครัฐจัดหาให้ส่วนใหญ่เป็นตลาด เฉพาะกิจหรือชั่วคราวชั่วคราวเท่านั้น กรณีตลาดประจำส่วนใหญ่ กลุ่มที่ดำเนินการยังจะต้องเป็นผู้เสาะแสวงหาเอง (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)</p> <p>- การส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตและ/หรือการหีบห่อไม่เพียงไม่ นำไปสู่การแปรรูปที่เพิ่มขึ้นอย่างจริงจังเท่านั้น หากแต่ยังนำไปสู่ การหีบห่อ (การมัดจุกหอมแดงก่อนขาย) ที่ลดลงอีกด้วย (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว)</p>	ห่อ (A)
	ได้เสนอไปแล้ว	วิจัย (แผนงานตามแผนกล ยุทธศาสตร์ของศูนย์วิจัยพืชสวน จังหวัด) (C)
	ได้เสนอไปแล้ว	จัดทำ Account Trade เพื่อ ซื้อพันธบัตรหอมแดงมาปลูก และเพื่อขายผลผลิต โดย ไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง (B)
	<p>-ไม่สามารถช่วยเหลือเกษตรกรปลูกหอมแดงได้อย่างทันที่ (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว)</p> <p>- ผู้เรียกร้องไม่ได้ตามที่เรียกร้องและไม่อยู่ในขอบเขตที่ยอมรับได้ แต่ก็รู้สึกเฉยๆกันไป (ปลง) เพราะในขณะที่ดำเนินเรื่องราคา หอมแดงได้ดีขึ้น ภาครัฐจึงอ้างที่จะไม่ย้อนกลับไปช่วยเหลือ ภายหลัง (ผู้ที่อยู่ในขณะที่ราคาตกต่ำและต้องการการชดเชยหรือ การแทรกแซงตลาดจึงถูกหลงลืมไป) (ประสบความสำเร็จใน ระดับต่ำ/ล้มเหลว)</p>	ส่งเรื่องร้องเรียนของ เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตรผู้ ส่วนกลาง (Bottom up)
6.เกิดความไม่สมดุลของ ความต้องการซื้อและความ	- เกษตรกรส่วนใหญ่รับรู้ระยะเวลาปลูกที่จะไม่ทำให้ผลผลิต ออกมาพร้อมกันเป็นจำนวนมากจนล้นตลาด (ประสบความสำเร็จ	ส่งเสริมการใช้วิธีการปลูก เหลื่อมกันระหว่างอำเภอ

ผลระดับนโยบาย (ผลลัพธ์สูงสุด)	ผลระดับโครงการ/งาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)	โครงการ/งาน
<p>ต้องการขายหอมแดงในตลาดในพื้นที่ สะท้อนจากความผันผวนของราคา แม้มีแนวโน้มว่าจะผันผวนน้อยลงเรื่อยๆก็ตาม (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว)</p>	<p>ในระดับสูง)</p> <p>- เกษตรกรส่วนใหญ่ปลูกหอมแดงในช่วงที่ทางการแนะนำหรือพร้อมกับครัวเรือนส่วนใหญ่ในอำเภอเดียวกัน (ประสบความสำเร็จในระดับสูง)</p> <p>-เกษตรกรเกือบครึ่งได้รับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงตั้งแต่ 3 วัน ถึง 5 วัน ในหนึ่งสัปดาห์ มากกว่าครึ่งมีความเชื่อมั่นในข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดว่าจะตรงกับราคาจริงในตลาด และเกือบครึ่งมีประสบการณ์เกี่ยวกับการนำหอมแดงไปขายแล้วพบว่าราคาจริงในตลาดไม่ตรงกับข้อมูลแจ้งภาวะการตลาดหอมแดงอยู่บ้าง (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)</p> <p>-เกษตรกรมากกว่าครึ่งตัดสินใจสอดคล้องกับข้อมูลภาวะการตลาดที่ได้รับบ่อยครั้ง (เช่น เมื่อราคาต่ำ ตัดสินใจเลื่อนวันนำมาขาย) (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง)</p>	<p>แจ้งภาวะการตลาดอย่างต่อเนื่อง</p>
<p>7.อุปทานส่วนเกินจากการสร้างตลาด ขยายตลาด และเพิ่มโอกาสทางการตลาดนั้นลดลง สะท้อนจากการที่เกษตรกรส่วนใหญ่มีผลผลิตที่เน่าเสียหรือต้องขายในราคาที่ต่ำกว่าราคาตลาดเป็นอย่างมากลดลงอย่างต่อเนื่อง (ประสบความสำเร็จในระดับสูง)</p>	<p>ได้เสนอไปแล้ว</p>	<p>จัดทำ Account Trade เพื่อซื้อพันธ์หอมแดงมาปลูก และเพื่อขายผลผลิต โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง (C)</p>
<p>8.เกษตรกรปลูกหอมแดงส่วนใหญ่เป็นหนี้ในระบบลดลงหรือไม่มีเลย และไม่มีหนี้ที่เกินกำลังที่จะใช้คืนได้ กล่าวคือ หนี้ที่ต้องก่อหนี้ใหม่เพื่อใช้หนี้หรือหนี้ที่ไม่สามารถใช้คืนตามกำหนดได้</p>	<p>- เกษตรกรที่ไม่สามารถกู้สินเชื่อการผลิตและการตลาดดอกเบี้ยต่ำจาก ธกส.หรือสหกรณ์การเกษตรได้ ในช่วงปีเพาะปลูก 2546/47-48/49 มีจำนวนมากว่าเกณฑ์ เนื่องจาก การเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้เกษตรกรของรัฐบาล (เป็นเงื่อนไขของโครงการ) หรือการมีประวัติในการชำระหนี้ไม่ดีและมีหนี้เกินวงเงินที่จะเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ได้ (มีหนี้เสียหรือหนี้ค้างชำระจำนวนมากเกิน 100,000 บาท) ซึ่งมักต้องกู้ในอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว)</p>	<p>สนับสนุนสินเชื่อการผลิตและการตลาดดอกเบี้ยต่ำ</p>

ผลระดับนโยบาย (ผลลัพธ์สูงสุด)	ผลระดับโครงการ/งาน (ผลผลิตและผลลัพธ์)	โครงการ/งาน
(ประสบความสำเร็จในระดับสูง)	- ในภาพรวม เกษตรกรส่วนใหญ่พอใจต่ออัตราดอกเบี้ย วงเงินที่ให้ผู้ และ การให้บริการ (เช่น เวลาที่ใช้ในการขอกู้) ในระดับปานกลาง โดยความคิดเห็นนั้นในเบื้องต้นกล่าวได้ว่าขึ้นอยู่กับเครดิตของการเป็นลูกค้าด้วย (ประสบความสำเร็จในระดับปานกลาง) - เกษตรกรมากกว่าครึ่งมีปัญหาด้านการขาดเงินทุนในการผลิตและการตลาด โดยอาจจะขาดในลักษณะที่ถึงแม้จะมีเงินทุนแต่ต้องคืนเงินอย่างมากในการทำให้ไม่ขาด หรือ อาจจะขาดในลักษณะของความต้องการได้เพิ่ม (ประสบความสำเร็จในระดับต่ำ/ล้มเหลว)	
9.การเกิดการสร้างสม นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาการ ผลิตและการตลาดหอมแดง ในจังหวัดที่สามารถระบุได้ อย่างชัดเจน และเกิด กระบวนการถ่ายทอด/เรียนรู้ ที่มีระบบในระดับปานกลาง (ประสบความสำเร็จทั้งใน ระดับสูงและปานกลาง)	ได้เสนอไปแล้ว	รณรงค์การทำหอมแดงให้ แห้งอย่างถูกวิธี (B)
	ได้เสนอไปแล้ว	ส่งเสริมให้มีและใช้โรง แขวนหอมแดงของ สหกรณ์หรือกลุ่ม เกษตรกร (B)
	ได้เสนอไปแล้ว	ส่งเสริมการแปรรูป ผลผลิตและการหีบห่อ (B)
	ได้เสนอไปแล้ว	วิจัย (แผนงานตามแผนกล ยุทธ์ของศูนย์วิจัยพืชสวน จังหวัด) (D)

A แทน ซ้ำครั้งที่ 1 B แทน ซ้ำครั้งที่ 2 C แทน ซ้ำครั้งที่ 3 D แทน ซ้ำครั้งที่ 4

อย่างไรก็ตาม จะเห็นว่าผลระดับโครงการ/งานกับผลระดับนโยบายไม่ได้เชื่อมโยงและสอดคล้องกันทั้งหมด สะท้อนว่ายังมีปัจจัยแทรกซ้อน (Intervention) หรือปัจจัยอื่นนอกเหนือจากผลระดับโครงการ/งานที่เชื่อมโยงไปสู่ผลระดับนโยบายดังกล่าวอยู่ด้วย อันจะได้วิเคราะห์เพื่อค้นหาปัจจัยเหล่านั้นในบทต่อไป ซึ่งในที่นี้เรียกว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยแห่งความล้มเหลว